

VINERI 16 IUNIE 2000 ANUL III [L] NR. 24

FOAIA românească

SAPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Dumnezeu nu bate cu bîta
Naționalismul lui Eminescu
Zi sătească la Otlaca-Pustă

**Rusaliile,
sărbătoarea
Pogoririi
Sfîntului Duh**

„Și cînd a sosit ziua Cincizecimii, erau apostolii împreună la un loc. Și fără de veste s-a făcut din cer un vuiet de suflare de vînt ce vine repede, și a umplut toată casa unde sedeau. Și limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și au sezut pe fiecare din ei. Și s-au umplut toți de Duh Sfînt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi.” (Fapt. 2, 1-4)

CALENDAR ORTODOX

- 19 iunie, luni – (†) Sfânta Treime; Sf. Ap. Iuda, ruda Domnului; Cuv. Zinon și Paisie cel Mare
20 iunie, marți – Sf. Sfinții Mc. Metodie, episcopul Patarelor; Cuv. Calist patriarhul; Sf. Nicolae Cabasila
21 iunie, miercuri – Sf. Sfinții Mc. Iulian din Tars și Afrodisie
22 iunie, joi – Sf. Sfinții Mc. Eusebie, Zenon și Zina
23 iunie, vineri – Sf. Mc. Agripina; Sf. Mc. Aristocle
24 iunie, sâmbătă – (†) Nașterea Sf. Ioan Botezătorul (*Sînzienele-Drăgaica*); Aducerea moaștelor Sf. Ioan cel Nou de la Suceava; Sf. Niceta de Remesiana
25 iunie, duminică – Sf. Cuv. Mc. Fevronia; Sf. Mc. Procopie și Orentie cu frații săi (Lăsatul secului pentru Postul Sf. Apostoli Petru și Pavel)

AGENDĂ

19 iunie

1899 – s-a născut **George Călinescu**, critic, istoric literar, prozator, poet, dramaturg și gazetar. Monumentala „Istorie a literaturii române de la origini pînă în prezent” reprezintă cercetări științifice și scrieri literare. Romanele și nuvelele sale fac cunoscut publicului un scriitor cu o forță remarcabilă de reconstituire balzaciană. Cea mai cunoscută și valoroasă operă a lui Călinescu este romanul *Enigma Otiliei*.

20 iunie

1995 – a încetat din viață, la Paris, **Emil Cioran**, filosof și scriitor francez de origine română. S-a născut în satul Rășinari din România. Debutăază în 1934 cu cartea *Pe culmile disperării*, distinsă cu Premiul Comisiei pentru premiarea scriitorilor tineri needitați. Între 1933-1935, studiază la Berlin. În 1936, se reîntoarce în România și este profesor de filosofie la liceul „Andrei Șaguna” din Brașov. În 1937 obține o bursă la Institutul Francez și studiază la Paris, unde i se va prelungi bursa pînă în 1944. Între timp mai publică în limba română: *Cartea amăgirilor* (1936), *Schimbarea la față a României* (1936). Critica de specialitate din Franța îl definește ca „cel mai important prozator de la Valéry Incoace” și „cel mai original gînditor francez în viață”. Universitatea Cambridge din Anglia l-a ales membru de cinste de care s-a mai bucurat, dintre români, doar Mircea Eliade.

21 iunie

1848 – apare poezia *Un răsunset* de Andrei Mureșanu, cunoscută sub titlul *Deșteaptă-te, române*. Poezia, pe muzica lui Anton Pann, a devenit actualul *imn național al României*.

23 iunie

1834 – s-a născut, la București, scriitorul și istoricul român, **Alexandru Odobescu**, scriitor și istoric român. Al. Odobescu, autor al celebrei *Pseudo-kinegetikos*, avea să devină, potrivit afirmației lui Tudor Vianu, unul din cei mai de seamă scriitori și învățați români ai secolului al XIX-lea.

24 iunie

– **Nașterea Sfîntului Ioan Botezătorul – Sînzienele**
1692 – s-a născut, la Sad (Sibiu), **Ioan Inocențiu Micu Clain**, cărturar, iluminist, luptător pentru drepturile populației române din Transilvania, episcop al bisericii unite transilvănene (1729–1744), autor al mai multor memorii adresate curții din Viena și Dietei transilvănene, în care cere respectarea drepturilor promise prin diplomele leopoldine românilor transilvăneni greco-catolici.

25 iunie

1873 – se stinge din viață marele mitropolit al Ardealului, **Andrei Șaguna**. A fost înmormîntat la Rășinari, simplu, așa cum i-a fost voia, însoțit doar de un singur preot călugăr, fără ceremonie mare.

„Dumnezeu nu bate cu bîta”

În acest an Statul Maghiar a uitat puțin că și Biserica Ortodoxă Română are nevoie de bani... Ei, bine, adevărul este că, dacă vreau să fiu sincer, bănuiau că așa se va întîmpla.

În iunie din Giula, despre imobilul din Budapesta să nici nu mai pomenesc... Te cuprinde groaza cînd intri în clădire! Poate nu ar fi datorita mea să scriu despre această chestiune (vorba-ceea am

mic. Numai că în cazul acesta nu vom avea nici o garanție că în anul viitor, de pildă, nu se vor atinge și de subvenția acordată pentru funcționarea Episcopiei, care și așa este foarte mică.

În careva zi discutaserăm problema și cu un frate preot, care este direct atins. „Ce te strofoci, îmi spunea el, ne merităm soarta. Dumnezeu nu bate cu bîta!” Într-adevăr, poate este cazul să practicăm și noi puțină autocritică și să recunoaștem că au fost ani cînd pur și simplu ne-am bătut joc de mai multe milioane de forinți, cheltuind banii în altă parte decît în scopul pentru care au fost destinați. Dacă atunci ne-am fi chivernisit mai bine, acum probabil că și capela românească din Budapesta ar arăta altfel. Dar nu vreau să scormonesc trecutul, știu că ar fi de prisos. În orice caz, este supărător că unii greșesc (cu voie sau fără voie), iar alții suportă consecințele!

Deci, ce am putea face noi?! Este clar că nu prea multe. Dar atît neapărat, să ne exprimăm colectiv nemulțumirea față de această atitudine incorectă cu care a fost tratată Biserica noastră.

Valorile comunității noastre fac parte din valorile acestei țări. Biserica Ortodoxă Română din Ungaria are aceeași drepturi ca toate celelalte culte din această țară. Nu putem permite ca ea să devină ținta răzburărilor și a jocurilor politice.

Pr. Aurel Becan

Catedrala din Giula-Mare

De altfel, hai să recunoaștem, niciodată nu am primit atîta bani cît am cerut. Însă fondul din anul acesta este de-a dreptul umilitor. Care este motivul? Răspunsul îl cunoaștem... Numai că problema – cel puțin după părerea mea – nu se poate încheia aici. Nu cred că este corect să fie pedepsită o întreagă Biserică numai de aceea că conducătorul ei și-a permis anumite critici adresate statului maghiar. Că ele au fost juste sau ba? Nu mai contează, din moment ce victimă este toată comunitatea. Căci nici în anul acesta nu ne vom putea mîndri cu terminarea renovării catedra-

destule „bube” în cap) totuși o fac pentru că mă consider fiul acestei comunități. Nu vreau să fiu prea patetic, dar pe mine mă doare soarta bisericilor noastre. Mai cu seamă că în ele se desfășoară viața noastră spirituală, deci situația lor nu poate fi indiferentă pentru nimeni.

Avem cîteva organizații, instituții care ar trebui să se ocupe și cu această problemă, care nu este numai de natură bisericească.

Evident că primul pas ar trebui să-l facem noi, cei care sîntem reprezentanții Bisericii. Bineînțeles poate să fie o soluție să tăcem și să nu zicem ni-

La București se va înființa Parlamentul românilor de pretutindeni

La Redacția Foii românești avem proiectul de lege privind înființarea Consiliului Superior de Reprezentare a Românilor de Pretutindeni. Conform informațiilor noastre, el a fost elaborat de cabinetul președintelui României. Scopul declarat în acest proiect este sprijinirea de către Statul Român a dezvoltării legăturilor cu românii de pretutindeni pentru păstrarea și afirmarea identității naționale, lingvistice, culturale și religioase, în conformitate cu respectarea legislației statului ai cărui cetățeni sînt. Legea dorește să stabilească cadrul oficial de reprezentare și dialog cu românii de pretutindeni în plan instituțional, funcțional și metodologic, spre binele comun al tuturor românilor. Consiliul ar fi o instituție cu personalitate juridică, un organism de reprezentare a românilor de pretutindeni în fața autorităților și instituțiilor publice din România, inclusiv în fața comisiilor și plenarei Camerelor Parlamentului în problemele cu interes pentru românii de pretutindeni. Consiliul ar fi alcătuit din reprezentanții democrației aleși de românii de pretutindeni. În proiectul de lege se propune să aibă

dreptul de alegere și de a fi aleși acele persoane care au cetățenia română, dar sînt domiciliați în străinătate sau sînt descendenții foștilor cetățeni ai României. În cazul în care o persoană nu are cetățenia română și este aleasă în Consiliu, aceasta are obligația ca în termen de cel mult șase luni să obțină cetățenia română. Conform proiectului, listele alegătorilor și desemnările pentru candidatură vor fi deschise la misiunile diplomatice din diferitele țări. Numărul membrilor Consiliului se va stabili proporțional cu afirmarea comunităților românești din diferitele state. Se propune ca sub 5 mii de alegători dintr-o țară

să se aleagă un singur reprezentant. Mandatul ar fi de patru ani. Proiectul de lege prevede ca membrii Consiliului să fie invitați de șefii misiunilor la toate reuniunile care privesc comunitatea românească din statul respectiv și relațiile cu România. Alegerile în diferitele țări pentru acest Consiliu s-ar desfășura concomitent cu alegerile parlamentare din România. Proiectul de lege privitor la constituirea „Parlamentului românilor de pretutindeni cu cetățenia română și cu domiciliu în străinătate” a fost elaborat la București cu doar șase luni înainte de alegerile planuite pentru luna noiembrie 2000.

Donația Guvernului României

În cursul săptămîinii trecute, **Mircea Gherboveț** reprezentant al Departamentului pentru Relațiile cu Românii de peste Hotare s-a întreținut în țara noastră, cu scopul de a preda donația Guvernului român către Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria. La fel ca și în ultimii cinci ani, departamentul de la București sprijină Editura NOI cu o cantitate de 5 tone de hîrtie pentru editarea săptămînalului Foia românească și alte publicații în limba română. Din donație face parte și un echipament audio, care va fi instalat la Liceul Bălcescu din Giula pentru reluarea activității radiofonului la școală. Valoarea totală a donației este peste 2,5 milioane de forinți.

Zi sătească la Otlaca-Pustă

Istoria românilor din Otlaca-Pustă o cunoaștem în primul rând din documentele cercetătorilor români din Ungaria, care socotesc cel de-al doilea

la Trianon. Până în 1920, numărul locuitorilor – număr record – a fost de 1348. Până atunci majoritatea locuitorilor au fost români, dar între 1920-

care păstorește această turmă de 42 de ani, a ținut neapărat să amintească că și în istoria poporului român a fost un Ștefan, Ștefan cel Mare, despre care poate știm mai puțin, dar avem și noi, românii o istorie de care putem fi mândri. Momentul festiv s-a încheiat cu dezvelirea plăcii mileneului și cu felicitarea celor mai în vârstă localnici, care – poate nu întâmplător – sînt români: Ana Purdi (născută Dobrițan) de 91 de ani și Mihai Sîrb de 88 de ani, care după cum ne-a mărturisit „Sînt de-odată cu biserica noastră. Atunci m-am născut cînd au construit biserica din sat.”

Ziua sătească, care la început a avut mai degrabă un caracter maghiar, a continuat într-o atmosferă românească: copiii școlii generale, îndrumați de soții Buha din Chitighaz (fotografie pe pagina de titlu), au dansat și au cîntat românește, după care dansatorii din localitatea înfrățită, Șiria au prezentat un program cultural. Bineînțeles, fiindcă la Otlaca așa este normal, în rîndul publicului am întîlnit și români din alte localități din apropiere. Ziua s-a încheiat cu o cină și un bal. Organizatorul Mihai Vidican, președintele Comisiei Culturale și de Externe din cadrul autogovernării locale ne-a mărturisit: „Noi ne bucurăm de toate ocaziile cînd avem ce sărbători, cînd putem fi împreună, cînd ne putem arăta valorile, acele puține pe care le mai avem... Cum ați văzut și azi, aproape tot satul a participat la program. Ne bucurăm, că la noi întotdeauna așa este.” Un chitighăzean, care participă în fiecare an la acest „chervai” mi-a zis: „Îmi place să vin la Otlaca. Îmi plac otlăcanii. Aici, cînd cade primul măr din pom, ne bucurăm că din nou avem motiv de petrecere. Otlăcanii sînt foarte ospitalieri.”

Eva Iova

val de colonizare în perioada care începe la mijlocul secolului al XVIII-lea și se termină la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

Profesorul Patai János din Bichișciaba însă, în cartea intitulată „Kicsi falu a nagy pusztában” (Un sat mic în pusta mare) apărută cu ocazia zilei sătești, a depănat firul trecutului localității pînă în evul mediu. Documentele din arhivă demonstrează că numele de Otlaka apare pentru prima dată în anul 1438, dar această localitate se nimicește total în timpul stăpînirii turcești, și după colonizare se naște un nou sat, mai spre vest decît prima localitate, Otlaca-Pustă de azi.

Decenii de-a rîndul, acest teritoriu a fost o lume a sălașelor, nu un sat adevărat. Mulți evghelici de naționalitate slovacă și-au cumpărat aici pămînturi, stabilindu-se în partea mai veche a satului, în așa-numitul „Tökfalu”. Românii și-au cumpărat pămînturi în cealaltă parte, în „Bagófalu”, unde trăiesc și astăzi. Denumirile zonelor destăinuie și ocupația localnicilor. Profesorul Patai János citează și rezultatele cercetărilor publicate de Elena Csobai în volumul „Istoricul românilor din Ungaria de azi”, care îl amintește pe acel român, Ștefan Rusu, care a cumpărat mai multe loturi de pămînt și a depus temelia înființării unei comune cu populație ortodoxă românească. Volumul apărut cu ocazia anului milenar prezintă conviețuirea pașnică a patru naționalități într-un sat mic din Cîmpia Mare.

Și Otlaca-Pustă a avut de pierdut după intrarea în vigoare a Tratatului de

1945, mai multe familii sa-au mutat în România.

Azi, Otlaca-Pustă are mai puțin de 500 de locuitori. Se presupune că 80 la sută dintre aceștia sînt de naționalitate română. Dar soarta n-a fost mai îndurătoare nici cu celelalte minorități. Slovaci nu mai sînt nici 20 de suflete.

Și totuși, românii, slovaci, nemții și maghiarii din Otlaca au sărbătorit împreună la sfîrșitul săptămîinii trecute, la 11 iunie, Ziua Mileneului. Pataki István, președintele Oficiului Județean de administrație a vorbit despre faptul că Ungaria a devenit mai puternică după colonizarea altor popoare pe acest teritoriu. L-a citat pe voievodul Géza, care și-a avertizat urmașii cum că „cinstiți străinii, căci ei împodobesc țara noastră!” Jésszenszki Géza, președintele Consiliului Județean Bichiș a amintit în primul rînd cele mai glorioase momente ale istoriei poporului român. Tot despre moștenirea regelui Ștefan cel Sfințit a vorbit și deputatul parlamentar Tóth Sándor.

După cuvîntările festive, a fost înmînat drapeul mileneului primarului Szabó Miklós. Înainte de arborare însă, drapeul a fost sfințit de preotul ortodox și cel evanghelic. Parohul Teodor Rocsin,

O revistă a eurocetățenilor

Euroregio

Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa înseamnă trei țări, nouă regiuni, șase milioane de oameni, unde se vorbește în trei limbi. În același timp, cu același conținut, apare o nouă revistă pentru aces-

siliilor județene din Arad și Bichiș, Achim Alexa și Nagy Béla au apreciat pozitiv capacitatea intelectuală care există în această euroregiune. Traian Cresta, președintele ATRU a sugerat realizatorilor revis-

te 6 milioane de eurocetățeni, cu titlul „Eurorégió”. Revista are menirea de a servi procesul de aderare la Uniunea Europeană și de adoptare a integrării – s-a declarat la întîlnirea de la sediul din Giula al Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria.

Redactorii magazinului au subliniat că prin această publicație doresc să promoveze principiul că deși țările sînt despărțite prin granițe politice, locuitorii regiunilor au interese comune. „Eurorégió” face cunoscut în cercuri mai largi posibilitățile relațiilor interregionale, caracteristicile cele mai importante ale regiunilor care colaborează, persoanele participante, formele și stațiile cooperării. Scopul este ca locuitorii regiunilor să dispună de o bază de informație comună.

Redactorul din Seghedin Tanács István a fost de părere că o astfel de revistă, care apare în limba maghiară, română și sîrbă, este un adevărat simbol al colaborării din zonă. Vicepreședinții con-

tei că ar fi binevenite informațiile legate de dispozițiile vamale, fiindcă acestea îi atinge atît pe români, cît și pe maghiari.

Tema centrală a primului număr este cultura. Citind paginile culturale putem face cunoștință cu succesul Baletului Contemporan din Seghedin, cu teatrul Mihai Eminescu din Oravița și cu viața muzicală din Novi Sad. Dintre rubricile permanente, cea destinată relațiilor se ocupă acum de problemele de economie și protecția mediului.

În acest an se vor edita patru numere ale revistei „Eurorégió”. Acestea se vor difuza gratuit, dar în același timp se va începe și recrutarea abonaților. La întîlnirea din săptămîina trecută de la Giula s-a pus întrebarea: se va putea cumpăra în Ungaria și varianta în limba română sau numai cea maghiară? La chioșcuri se va vinde numai revista maghiară, dar la biroul DCMT din Seghedin se va putea procura și cea în limba română.

- va -

Întîlnirea dansatorilor români

Sîmbătă, la 24 iunie a.c., la Chitighaz se vor întîlni echipele românești de păstrare a tradițiilor din Ungaria. Programul va avea loc la Casa de cultură din loc, cu începere de la ora 16.00.

Majoritatea specialiștilor au refuzat acum orice schimbare

– File din procesul verbal al unei consfătuiri pe probleme de limbă –

Inițiatorul actualei întruniri, Mihai Cozma a considerat anormal ca ani de-a rândul să nu se dezbata de către instituțiile românești de specialitate practica limbii de la noi. „Dorința mea este să discutăm între noi despre greșelile comise în presă, în emisiunile de la radio și TV, greșelile care ne fac de ris. Ar fi bine să existe un forum unde am putea discuta despre limbă! Este necesară unitatea lingvistică, trebuie să aplicăm reguli unitare. Ba mai mult, ar fi de dorit să ne constituim un fel de autonomie lingvistică, pe baza principiilor generale și locale ale lingvisticii. La ora actuală, în publicațiile noastre se pot surprinde o sumedenie de inconsecvențe, pe care le folosim mai ales în cazul numelor de localități și de persoane” – a remarcat Mihai Cozma. Șeful catedrei de română a Institutului Pedagogic din Seghedin. Dr. Gheorghe Petrușan și-a exprimat convingerea că această consfătuire nu va ajunge la un rezultat imediat, dar ar fi mulțumit și cu atragerea atenției asupra problemelor de folosire a limbii. „Am considerat de interes comun să se discute despre problemele de limbă, caracteristice românilor din Ungaria” – s-a pronunțat la pornirea discuțiilor moderatorul întrunirii Ștefan Frățean, membru al Prezidiului Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

S-a dorit o atmosferă cordială

Directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria dr. Maria Berényi a evocat întrunirea asemănătoare din 1993, când s-a decis despre neadaptarea ortografiei noi a limbii române, totodată a atras atenția că nici specialiștii nu se pot impune. Ei pot face doar recomandări pentru respectarea anumitor reguli specifice comunității noastre. Petru Cîmpian, conducătorul Redacției românești a Radiodifuziunii Maghiare a fost de părerea că cei prezenți sînt absolut autorizați să decidă în probleme lingvistice ce privesc în mod direct românii din Ungaria. Referindu-se la atmosfera ședinței și-a exprimat nădejdea că toți participăm la o întrunire cordială. „Aștept propunerile. Ce fel de reforme vreți?” – și-a exprimat nedumerirea privitoare la sensul și rostul convocării întrunirii dr. Ana Borbély, colaboratoarea Institutului Lingvistic al Academiei Maghiare. Ștefan Frățean a repetat: dorința organizatorilor a fost să ofere un cadru prielnic specialiștilor pentru a discuta anumite probleme curente, actuale de limbă. „S-au scos noi rezultate de cercetări care ar da actualitate întrunirii?” – a întrebat Elena

Cu șapte ani în urmă, Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria a considerat important să organizeze o consfătuire pe tema „Probleme actuale ale limbii noastre” cu scopul lămuririi unor chestiuni legate de folosirea limbii vorbite și scrise. La întrunirea din noiembrie 1993 s-au făcut unele recomandări privitoare la problemele care au fost discutate de specialiști pentru a fi folosite în mod unitar de către românii din Ungaria. De la acea consfătuire încoace nu s-a mai convocat nici o asemenea întrunire, deși tot mai des au apărut inconsecvențe și nesiguranțe în folosirea limbii. La sugestia profesorului de limbă română Mihai Cozma din Seghedin, Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a propus continuarea dezbaterilor inițiate de cercetători. Noua întrunire a avut loc recent la Giula. Participanților la dezbaterile din 1993 li s-a repetat invitația și pentru întrunirea din 20 mai 2000.

Csobai. În lipsa acestor noi rezultate, muzeologul Muzeului Munkácsy Mihály din Bichișciaba nu a considerat motivată convocarea întrunirii. Mihai Cozma a continuat să motiveze rostul întrunirii cu faptul că și pe mai departe apar în publicațiile și în presa noastră inconsecvențe și greșeli. A accentuat că trebuie să ajungem din nou la înțelegere, iar recomandările să se facă cunoscute de publicul larg. Dr. Ana Borbély i-a încurajat pe acei participanți ai întrunirii care nu sînt lingviști să-și spună și ei părerea, deoarece „folclingvistica” se bazează pe păreri – în multe cazuri prețioase – ale laicilor. Moderatorul discuțiilor a atras atenția ca să nu ne împăcăm așa de ușor cu faptul că în lexiconul românilor din Ungaria intră atîtea cuvinte ungurești. Răspunzînd la această remarcă, dr. Ana Borbély a spus că integrarea expresiilor din limba maghiară este un proces firesc în mediul nostru. După dezbaterile problemelor de ordin general, cei prezenți au căzut de acord să se vorbească despre probleme legate de folosirea numelor de persoane. Marea majoritate a românilor din Ungaria au documentele de identitate în limba maghiară. Folosirea numelor de familie este o problemă des întâlnită în primul rînd de redactorii de presă.

Scrierea numelor de familie

Lectorul dr. Gheorghe Santău a propus ca în textele românești numele de persoane ale ungurilor să le folosim unitar, conform ortografiei maghiare. În față se va scrie numele de familie urmat de prenume. Propunerea a fost acceptată în unanimitate.

În folosirea numelor românilor, Emilia Martin, etnograful Muzeului Erkel Ferenc din Giula a susținut ca de fiecare dată să fie respectată dorința individului. Mihai Cozma a propus ca în context românesc numele românilor să fie folosite după ortografia română, mai ales în cazul acelor care iau parte în viața publică românească. „Aceasta nu este numai o problemă de limbă, ci ține și de identitatea noastră” – a afirmat dr. Maria Berényi. Redactorul-șef al săptămînalului „Foaia românească” Eva Iova a accentuat că profesorii, cercetătorii, ziariștii au datoria de a arăta o anumită direcție în această problemă. A amintit experiența sa cînd a recomandat colaboratorilor de la revista „Liceenii”, elevilor de la Liceul românesc din Giula scrierea numelor lor în forma românească. Acești elevi au acceptat propunerea, semnînd în continuare de la sine numele lor românesc în forma românească. Dr. Gheorghe Petrușan a susținut că numele românești în context

românesc să fie folosite în formă românească. Dr. Ana Borbély și-a exprimat dorința ca numele ei să fie scris și în context românesc în forma actuală. Autoarea numeroaselor publicații de lingvistică este identificată de specialiști cu acest nume. Florica Santău, directoarea Școlii generale române din Chitighaz și-a exprimat părerea, cum că forma scrierii numelor de familie nu constituie singura remarcă a identității etnice, culturale. Rezumînd cele discutate, Mihai Cozma a repetat ca numele românești în context românesc să fie folosite în varianta românească, iar unde numele de familie este unguresc, dar persoana respectivă se declară de român, este suficient ca prin prenumele românesc să sesizăm că este vorba despre un român. Propunerea a fost acceptată de majoritatea participanților.

Dr. Maria Berényi a considerat „o exagerare”, că în ultimul timp, în săptămînalul „Foaia românească” se scriu nume tipic ungurești cu ortografie românească. A pomenit cazul concret al scrierii numelui de familie „Nagy”, sub forma de „Naghi”. Ștefan Frățean a spus că purtătorul numelui amintit este un român botezat la Biserica Ortodoxă Română, iar în protocoalele bisericii acest nume figurează scris „Naghi”. Dacă nu era așa, nici în coloanele săptămînalului „Foaia românească” nu apărea această „exagerare, după unii”. A mai atras atenția asupra importanței obișnuinței, exemplificînd cu numele de familii frecvente la românii din Ungaria considerate ungurești, ca „Suci”, „Silaghi”, „Sabău”, „Moghiroș”, „Santău”, etc.

Florica Santău și Ana Secan Navratil, profesoara de română a Școlii generale române din Giula au ridicat problema scrierii numelor elevilor lor în documentele școlare. Eva Iova a propus ca la orele de dirigiență, profesorii de română să lămurească cu copiii problema scrierii numelor familiilor române, să discute despre istoria scrierii numelor înaintașilor lor în mediul unguresc. Ștefan Frățean a propus ca înregistrarea numelor copiilor să se facă după o consultație cu părinții, după ce s-a lămurit împreună cu ei problema scrierii numelor copiilor lor în românește sau în ungurește.

Cei prezenți la întrunire au căzut de comun acord ca și în cazul documentelor școlare românești este recomandabilă folosirea numelor copiilor români în forma românească. Se propune ca lămurirea acestor probleme să constituie o temă larg dezbătută de profesorii, părinții și elevii de la școlile românești din Ungaria.

Majoritatea specialiștilor au refuzat acum orice schimbare

– File din procesul verbal al unei consfătuiri pe probleme de limbă –

Problema scrierii numelor localităților românești a fost discutată și acum șapte ani, dar în unele cazuri s-au ivit tot mai des consecvențe. Este vorba în primul rând de scrierea numelor localităților Giula/Jula/Gyula, Bichișciaba/Bichișceaba/Békéscsaba, Chitighaz/Chitichaz/Kétegyháza, Cenadul Unguresc/Cenadu-Unguresc/Magyarcsanád, Leucușhaz/Lecușhaz/Lökösháza. Motivează actualitatea punerii în discuție a acestor probleme și faptul că Biserica Ortodoxă Română din Ungaria folosește în documentele sale actuale cu exclusivitate forma de „Jula” pentru denumirea orașului de reședință a Episcopiei.

Giula, Bichișciaba, Cenadul Unguresc, Leucușhaz

Emilia Martin a cerut ca înainte de a decide asupra unor probleme concrete să fie stabilite principiile general valabile pentru tratarea problemei. Mihai Cozma și-a exprimat părerea că trebuie respectate tradițiile locale, dar nu ne putem îndruma numai după tradiții. Dr. Gheorghe Santău, la capitolul denumirii comunei „Chitighaz”, a explicat că numele românesc tradițional al localității este o transcriere după fonemele ungurești ale denumirii satului în ungurește „Kétegyháza”, astfel logica ar presupune să rămânem la varianta de „Chitighaz” și nu „Chitichaz”. Dr. Maria Berényi a susținut că în cursul istoriei varianta de „Chitichaz” a folosit-o numai Iosif Ioan Ardelean în monografia scrisă de el despre „Chitighaz”. După ce părerile au fost unanime, a fost acceptată folosirea variantei de „Chitighaz”.

Privitor la scrierea numelui orașului „Giula”, Elena Csobai și Emilia Martin, referindu-se la origini, au explicat că inițial „J” s-a folosit în timpul scrierii românești cu litere chirilice, deci „Jula”, dar mai târziu, după ce s-a trecut la litere latine s-a încetățenit scrierea cu „gi”, deci „Giula”. Dr. Maria Berényi a susținut că majoritatea documentelor și presa de epocă atestă forma de „Giula”, astfel nici de acum înainte să nu se schimbe ortografia numelui orașului. Mihai Cozma a atras atenția participanților că problema este mai complicată, deoarece este vorba despre două tradiții puternice. Pe de o parte există tradiția pronunției „Jula”, dar pe de altă parte și tradiția scrierii „Giula” este foarte adânc înrădăcinată. Pe lângă scrierea cum se pronunță, deci „Jula” și nu „Giula”, un argument este faptul că toate ortografiile tind spre o simplificare, astfel majoritatea localităților ungurești și românești

sînt scrise după pronunție. În acest caz, ar fi motivată schimbarea, deoarece varianta „Jula” se poate folosi fără probleme ortografice, iar sunetul „gi” nici nu există în graiurile românești din Ungaria. Astfel, denumirea de „Giula” este străină pentru oamennii de rînd. „În documentele românești din ultimul secol, orașul a fost consemnat de 27 de ori ca „Giula”, de 4 ori ca „Gyula” și numai de 2 ori ca „Jula”. Astfel tradiția ne obligă să rămînem la varianta originală” - a argumentat statistic dr. Ana Borbély. După

discuții aprinse, desfășurate nu totdeauna după normele parlamentare și uneori lipsite de respectarea părerii celuilalt, cei mai mulți au susținut varianta de „Giula” în scriere, și „Jula” în pronunție. Astfel se recomandă și pe mai departe instituțiilor noastre publice folosirea în scris a formei de „Giula”.

Mihai Cozma a făcut observația că folosirea denumirii românești a orașului „Bichișciaba”, în această formă nu corespunde corectitudinii de limbă, deoarece derivatul „ceban” indică în mod

normal varianta de „Bichișceaba”. Dr. Ana Borbély a propus ca totuși să rămînem la varianta de „Bichișciaba”, argumentînd cu tradiția. Ștefan Frățean a apreciat că participanții „nu îndrăznesc” să se abată de la formele tradiționale, în ciuda faptului că au fost aduse motive de specialitate convingătoare pentru acceptarea unor forme mai adecvate realităților lingvistice. Dr. Maria Berényi a considerat că nu este vorba de „curaj”, ci tocmai de probleme de specialitate. Prin majoritate de vot s-a căzut de acord să se folosească forma de „Bichișciaba”. S-a votat și despre folosirea denumirilor românești ale localităților „Magyarcsanád” și „Lökösháza” sub forma de „Cenadul Unguresc” și „Leucușhaz”.

Recomandările se vor trimite tuturor instituțiilor românești

La propunerea moderatorului, dezbaterile problemelor incluse pe ordinea de zi a actualei întruniri s-a încheiat aici. Ștefan Frățean a declarat că recomandările specialiștilor exprimate în cadrul prezentei dezbateri, Prezidiul UCRU le va trimite tuturor instituțiilor și organizațiilor publice ale românilor din Ungaria cu dorința ca acestea să fie folosite în mod unitar. Se va propune Redacției săptămînalului „Foaia românească” să respecte întru totul recomandările specialiștilor formulate acum.

La sfîrșitul discuțiilor, Gheorghe Ruja, membru al Prezidiului Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a propus ca la o următoare dezbateri să se discute și despre ortografia nouă a limbii române, care n-a fost introdusă la noi. Comunitatea baptistă din Micherechi se confruntă cu probleme serioase în această privință, deoarece publicațiile românești cu ortografia nouă creează probleme pentru tinerii din biserică, care la școală învață și pe mai departe după ortografia veche, dar în publicațiile mai noi din România se întîlnesc cu ortografia nouă.

Dr. Ana Borbély și-a expus ideea, după care ar fi binevenită fondarea unui Muzeu al culturii românești din Ungaria, considerînd sarcina primordială a următorilor ani înfăptuirea acestui plan spiritual.

Lucrările întîlnirii pe problemele de limbă la românii din s-a încheiat, lăsînd impresia unei munci neterminate. Subiecte de discutat au mai rămas și pentru noile dezbateri de atelier, însă atmosfera încordată și nerăbdătoare a întîlnirii din 20 mai 2000 nu înseamnă o garanție la continuarea convorbirilor.

Ștefan Crăsta

Recomandări

Pe baza celor stabilite de specialiști la întrunirea din 20 mai 2000, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria recomandă cu scopul scrierii unitare a limbii române folosirea următoarelor forme și denumiri:

Scrierea numelor de familie

1. Se recomandă ca în context românesc numele românilor să fie folosite în românește.
2. În cazul acelor persoane al căror nume de familie este unguresc, dar persoana respectivă se declară de român, se recomandă ca prenumele lui să se folosească în forma românească.
3. În documentele școlare românești se recomandă folosirea numelor copiilor în forma românească, după ce această problemă s-a lămurit în cadrul consultației cu părinții. Se propune ca problema scrierii numelor românești sau ungurești să constituie o temă larg dezbătută de profesorii și elevii de la școlile românești din Ungaria.
4. În textele românești numele de persoane ale ungarilor se recomandă să fie folosite conform ortografiei maghiare. Numele de familie se va scrie în față, urmat de prenume.

Scrierea numelor localităților românești

Se recomandă ca numele localităților mai jos enumerate să fie scrise în felul următor:

1. Chitighaz (denumirea românească a localității Kétegyháza)
2. Giula (denumirea românească a localității Gyula)
3. Bichișciaba (denumirea românească a localității Békéscsaba)
4. Cenadul Unguresc (denumirea românească a localității Magyarcsanád)
5. Leucușhaz (denumirea românească a localității Lökösháza)

Recomandările de mai sus se trimit tuturor instituțiilor și organizațiilor publice ale românilor din Ungaria cu intenția ca acestea să fie folosite în mod unitar. Se cere ca să se respecte părerea formulată de majoritatea specialiștilor de limbă română privitor la aceste probleme.

Giula, 30 mai 2000

Să-L înălțăm pe Hristos ca Domn

„Nu există iertare în lumea aceasta și nici în lumea care va veni, decât prin crucea lui Hristos. Prin omul acesta vi se propovăduiește iertarea păcatelor. Religiiile păgâne aproape că n-au cunoscut deloc cuvântul... Marile credințe, budis-

înviat și înălțat la cer. **Jubileu 2000** a fost organizată de Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România și s-a desfășurat sub egida „Să-L înălțăm pe Hristos ca Domn”. La această sărbătoare, alături de creștinii baptiști veniți din toată

mul și mahomedanismul, nu au loc nici pentru necesitatea reconcilierii și nici pentru obținerea harului reconcilierii. Cea mai clară dovadă este cea mai simplă. Ea se găsește în imnurile creștine. Un templu budist nu răsună niciodată de cântări de laudă. Închinătorii musulmani nu cântă niciodată. În cel mai fericit caz, rugăciunile lor sunt rugăciuni de predare sau de cerere. Rareori ating nota mai veselă de mulțumire. Ei nu se veselesc niciodată cu cântările celor iertați.” (W. M. Clow)

Într-o atmosferă de mare bucurie revărsată prin cântare, rugăciune și Cuvântul lui Dumnezeu, joi 8 iunie 2000, la Biserica Baptistă Emanuel din Oradea, creștinii baptiști din România s-au întâlnit pentru a-L sărbători pe Domnul Isus Hristos,

țara, a participat și un grup de frați și surori de la Biserica Baptistă română din Micherechi. Toți cei prezenți, timp de o zi au avut ocazia de a-L lăuda pe Isus Cristos, de a proclama domnia Lui în propriile vieți și de a avea părtășie unii cu alții.

Mesajele au fost rostite de pastorii: Paul Negruț – președintele Uniunii Bisericilor Creștine Baptiste din România, Viorel Iuga, Vasile Taloș, Vasile Tămaș, Gyula Borzasi, Mihai Mihut. Timpul de închinare prin cântare a fost condus de corul bărbătesc *Speranța* din Arad și corul reunit al Bisericilor Baptiste din România.

Ne rugăm ca astfel de întâlniri de închinare și părtășie la nivelul întregii țări și cu posibilitatea de participare a românilor din Diasporă să se desfășoare mai des.

– Nicoleta –

Mesajul apostolilor este: „voi L-ați omorât, Dumnezeu L-a înviat și noi suntem martori”. Cu alte cuvinte, învierea a fost reversul divin al verdictului dat de oameni. Dar a fost mai mult decât atât. Prin înviere, Dumnezeu L-a proslăvit și L-a înălțat pe Isus care a murit. Ridicându-L la un loc de neasemuită cinste la dreapta Sa, ca o împlinire a Psalmului 110:1 și pe baza realizărilor morții Lui, Dumnezeu L-a făcut pe Isus cel cru-

cificat și înviat „Domn și Cristos”, „Domn și Mântuitor”, dându-I autoritatea de a-I mântui pe păcătoși, dându-le pocăință, iertare și revărsându-și peste ei darul Duhului.

Pe lângă faptul că astăzi Isus ocupă loul central în ce privește mântuirea, istoria și închinarea, El va ocupa un loc central și atunci când se va sfârși istoria și când se va ridica, în final, cortina eternității. În ziua judecății, cei care L-au respins vor încerca să fugă de El. Ei le vor cere munților și stâncilor să-L acopere: „Cădeți peste noi și ascundeți-ne de fața Celui ce șade pe scaunul de domnie și de mânia Mielului; căci a venit ziua cea mare a mâniei Lui și cine poate sta în picioare?” Dar pentru cei care s-au încrezut în El și L-au urmat, ziua aceea va fi ca o zi de nuntă, ca un ospăț de nuntă.

John R. W. Stott

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Fericirea

Domnul Isus Cristos își începe Predica de pe Munte cu problema fericirii. Și este normal să înceapă cu această problemă, deoarece fericirea este dorința cea mai profundă a ființei umane. Fiecare om vrea să fie fericit. Dar fericirea reprezintă

o problemă, deoarece este atât de dezamăgitoare în căutarea oamenilor după fericire. Secretul fericirii încă n-a fost descoperit de oameni. Poate cunoașteți și dumneavoastră povestea românească intitulată „Cămașa fericitului”. Povestea spune că unui prinț I s-a spus că numai atunci va fi fericit când va găsi un om fericit și când va îmbrăca cămașa acestuia. Prințul a pornit la cutreierarea lumii în căutarea unui om fericit. Dar pe oricine îl întreba dacă este fericit, răspunsul era negativ. Nimeni nu-i putea spune cu toată inima: „Sunt fericit”. În cele din urmă, a văzut un om pe câmp arându-și ogorul și cântând fericit. La întrebarea: „Ești fericit?” omul acesta a răspuns afirmativ. Atunci prințul i-a cerut cămașa, numai că spre dezamăgirea lui, prințul a descoperit că fericitul era așa de sărac, încât nu avea cămașă.

Povestea românească are un tâlc dublu. Mai întâi, ea ne arată cât de greu este să găsești un om fericit. În al doilea rând, înțelepciunea populară românească a intuit clar că fericirea nu stă în bogăție. Singurul om fericit pe care l-a găsit prințul s-a dovedit a nu avea nici măcar o cămașă. În ce constă atunci Fericirea? Ce ne poate face oare fericiți? Iată o problemă umană fundamentală și o întrebare la care fiecare dintre noi am dori să avem cel mai clar și mai adevărat răspuns posibil.

În esență, concepția comună despre fericire este că aceasta se obține dacă ai anumite lucruri și dacă îți poți satisface anumite dorințe sau, mai exact, toate dorințele. Ceea ce spune Isus în esență este că fericirea este o problemă de caracter. Nu ceea ce ai te face fericit, ci ceea ce ești sau ceea ce ar trebui să fii. Numai când devii ceea ce te-a conceput Creatorul să fii, numai atunci trăiești împlinirea numită fericire.

În calitatea Lui de Creator, Isus Cristos știa foarte bine că structura lăuntrică a omului este acum deteriorată, viciată, pervertită și că numai când această structură lăuntrică va fi refăcută așa cum a conceput-o El, numai atunci omul va ști cu adevărat ce este fericirea.

Domnul Isus Cristos știa că El l-a creat pe om să funcționeze în bunătate și dragoste. Un om care este plin de răutate și de ură nu poate fi fericit. Răutatea și ura sunt stări careucid fericirea. Omul care s-a lăsat dominat de răutate și de ură are nevoie de o refacere lăuntrică radicală, care să scoată afară răutatea și ura și să le înlocuiască cu bunătate și iubire, dacă vrea să ajungă la fericire.

Prin urmare, nu ceea ce obții de la alții te face fericit, ci ceea ce ești în tine însuși, caracterul tău sau structura ta lăuntrică este ceea ce te face fericit sau nefericit.

Pastor Daniel Burtic

Zi de sărbătoare la Otlaca-Pustă

În Biserica Ortodoxă sunt două feluri de sărbători: ale Domnului Iisus Hristos și ale Sfinților. Primele se mai numesc Domnești, după numele Domnului nostru. În cealaltă grupă intră praznicile Maicii Domnului și ale Sfinților. Din prima categorie fac parte toate zilele în care se face pomenirea unui eveniment din viața de pe pământ a Domnului. Așa este și Înălțarea de pe pământ la cer.

Sărbătorită în fiecare an la patruzeci de zile după Înviere, așa cum învățăm din Sfânta Scriptură, este o zi de mare bucurie în care ne aducem aminte de toate cele ce Mântuitorul a făcut pentru noi: a părăsit slava Tatălui și s-a făcut om, a pățimit și a murit, a fost îngropat și a coborât până în adâncurile iadului, dar a înviat și s-a arătat ucenicilor Săi după Înviere, iar la patruzeci de zile după biruința asupra morții, S-a suit la ceruri, în slava Părintelui, pe care o avea dintr-un început, dar în care acum vine cu firea omenească vindecată de moarte și preamărită. Totodată, așteptăm cu multă nădejde a doua Sa venire.

În această zi specială, Biserica Ortodoxă Română face pomenirea tuturor eroilor neamului nostru. De aceea, în popor, sărbătoarea Înălțării Domnului este numită și Ziua Eroilor. În această împrejurare se fac slujbe de aducere-aminte a eroilor noștri căzuți în toate timpurile și în toate locurile, se depun coroane de flori la monumentele închinare eroilor și jertfei lor, se înalță parastase și sunt binecuvântați ostașii.

În Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria există două biserici cu hramul Înălțarea Domnului: cea din *Cenadul Unguresc* și cea din *Otlaca-Pustă*. În primul an al păstoririi sale în Ungaria, 1999, Prea Sfințitul Episcop Sofronie a slujit la hramul bisericii parohiale din *Cenadul Unguresc*, atât a vecernie, cât și la Sfânta Liturghie. Întrucât în anul 1999 Înălțarea s-a întâmplat în 20 mai, iar a doua zi fiind praznicul Sfinților Împărați Constantin și Elena (21 mai), într-o vineri (Înălțarea Domnului cade întotdeauna joia), Prea Sfinția Sa a slujit la Otlaca-Pustă a doua zi după Înălțare.

Anul acesta a venit rândul parohiei din Otlaca-Pustă să fie cercetată de episcopul locului. Prea Sfinția Sa a slujit la vecernie în *Cenadul Unguresc*, urmând ca Sfânta Liturghie să fie săvârșită în *Cenad* în duminica următoare. În ziua Înălțării Domnului, Prea Sfințitul Părinte Episcop Sofronie, însoțit de Prea Onoratul Părinte Vicar Pavel Ardelean, a cărui familie din partea tatălui este originară din Otlaca-Pustă, a sosit în mijlocul bunilor creștini otlacani, la invitația acestora, în frunte cu preotul lor, venerabilul Părinte Teodor Rocsin (preot pensionar, dar care încă administrează, cu ajutorul Bunului Dumnezeu, această parohie).

Prea Sfinția Sa a fost întâmpinat de Prea Cucernicul Părinte Teodor Rocsin printr-un cuvânt de bun venit, după rânduiala bisericească. Sfânta Liturghie a fost săvârșită în sobor. După cântarea pricesnei și după ce Părintele Rocsin l-a invitat pe Părintele Episcop să rostească un cuvânt de învățătură, Prea Sfinția Sa a vorbit credincioșilor despre prezența reală a Domnului nostru Iisus Hristos în mijlocul nostru, și după Înălțare, prin Sfânta Euharistie. Predica Prea Sfințitului Sofronie a fost, așadar, o tâlcuire a Sfintei Liturghii, cea mai importantă slujbă a Bisericii, când Domnul Însuși Se jertfește și ni Se dăruiește spre merinde pentru viața cea veșnică.

La Dumnezeiasca Liturghie au asistat Domnul Primar Szabó Miklós, Domnul Petru Pilan, deputat al parohiei din Otlaca-Pustă în Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, reprezentanți ai Autogovernării românești locale. Un mare număr de credincioși și credincioase, printre care mulți copii și tineri, deși era zi lucrătoare, au participat la Sfânta Liturghie, rugându-se cântând spre slava lui Dumnezeu, împreună cu Prea Sfințitul Părinte Episcop și cu Sfinții slujitori.

Faptul că atât de mulți credincioși au venit la Sfânta Biserică și au luat parte activă la Sfânta

Liturghie (cântând priceasna, rostind Simbolul de credință = Crezul și rugăciunea Tatăl nostru) este dovada cea mai bună a spiritului de dăruire și de sacrificiu cu care Părintele Teodor Rocsin și-a condus turma, învățând generații întregi de copii și de tineri legea strămoșească. Atotmilostivul Dumnezeu îl va răsplăti în viața ce va să vină, în Împărăția Cerurilor.

După încheierea Sfintei Liturghii, Prea Onoratul Părinte Vicar a împărțit, din partea Prea Sfințitului Părinte Episcop și a Centrului Eparhial, cărți de rugăciuni și iconițe credincioșilor prezenți. Ierarhul și slujitorii au vizitat apoi cimitirul parohial și casa parohială, unde au fost oaspeții familiei Părintelui Rocsin. Sărbătoarea otlacanilor s-a sfârșit prin agapa de praznic oferită de primărie, parohie și autogovernarea locală în sala festivă a primăriei din Otlaca-Pustă.

În ciuda căldurii sufocante, bucuria din suflete a fost deplină, cu toții simțind mângâierea binecuvântării Domnului nostru Iisus Hristos, Cel Înălțat întru slava Părintelui Său. Aceste clipe sărbătorești vor rămâne cu siguranță întipărite în inimile tuturor celor ce au luat parte la praznic.

Înălțarea Domnului (Biserica Ortodoxă din Bichiș)

Înălțarea Domnului sărbătorită și la Cenadul Unguresc

Două din protopopiatele noastre se îmbracă în haină luminată de Ziua Înălțării Domnului și a Eroilor: *Jula* și *Chitighaz-Seghedin*, fiecare având câte o parohie ce are acest hram. Este vorba de *Otlaca-Pustă* (din protopopiatul *Julei*) și de *Cenadul Unguresc* (din cel al *Chitighazului* și *Seghedinului*).

Prea Sfințitul Episcop Sofronie, al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, a onorat cu prezența ambele parohii. Seara a fost în mijlocul binecredincioșilor din *Cenad*, la slujba vecerniei, iar în ziua praznicului a liturghisit la Otlaca-Pustă. La *Cenadul Unguresc* au fost prezenți un număr important de credincioși și credincioase, încălzind cu inimile lor atmosfera de sărbătoare a parohiei.

La hramul bisericii din localitate, prin purtarea de grijă a Părintelui Episcop și prin osteneala parohului locului, care este și Protopop al *Chitighazului* și *Seghedinului*, Părintele Iconom Stavrofor Aurel Becan, au venit și ceilalți preoți din protopopiat, Părintele Ilie Ciocan, paroh al Bătăniei și administrator al *Leucushazului* și Părintele Florin Olteanu, paroh la *Chitighaz* și se-

cretar eparhial, precum și preotul-paroh al celei mai apropiate parohii ortodoxe de *Cenadul Unguresc*, Părintele Ștefan Păcuraru de la biserica românească ortodoxă din *Nădlac*, din cadrul Episcopiei Aradului, însoțit de un student teolog de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad, de loc fiind din *Nădlac*.

La vecernie, protosul (primul preot slujitor) a fost părintele oaspete din episcopia vecină. Credincioșii au luat parte cu multă dragoste la Sfânta slujbă, iar la sfârșitul acesteia, Prea Sfințitul Părinte Episcop a rostit un cuvânt de învățătură, în care le-a vorbit celor prezenți despre însemnătatea sărbătorii pentru fiecare om în parte, despre marea iubire pe care Dumnezeu o arată omului, părăsindu-și slava Sa pentru a-l căuta pe Adam și adâncurile iadului și a-l scoate din moarte, spre a-l învia și, apoi, a-l înălța în slava Sa, unde îi este de fapt locul voit de Domnul și Mântuitorul său.

La încheierea cuvântului episcopal, Prea Onoratul Părinte Protopop a mulțumit Prea Sfințitului Ierarh al Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria pentru învățătura de credință împărtășită și pentru purtarea sa de grijă față de parohiile din protopopiatul pe care-l conduce, în special pentru parohia sărbătorită. La ieșirea din biserică, Prea Sfințitul Părinte Sofronie a împărțit credincioșilor prezenți iconițe cu Maica Domnului și s-a întreținut cu ei, binecuvântându-i.

Bucuria împreună-slujirii și a comuniunii sfinte bisericești s-a mutat, apoi, de la biserică la casa parohială, unde familia Părintelui paroh a pregătit o agapă de praznic, la care au luat parte toți slujitorii. În cursul acesteia s-au discutat diferite aspecte ale vieții bisericești ortodoxe din Ungaria, probleme contemporane care se ridică în lucrarea și misiunea în lume a Bisericii, posibilități de îmbunătățire a activității preoțești, în condițiile unor sărace mijloace materiale, așa cum, din păcate, sunt cele în care își desfășoară viața Biserica Ortodoxă Română din Ungaria.

Și la *Cenadul Unguresc*, ca și în toate celelalte parohii ale noastre, atmosfera de sărbătoare creată prin vizita Părintelui Episcop și a celorlalți preoți, aducând cu ei mesajul de dragoste și frățietate al credincioșilor lor, a fost nota dominantă a ajunului Înălțării Domnului, arătând tuturor că, deși suntem tot mai puțini, Dumnezeu nu ne-a părăsit, nici nu ne-a uitat, ci ne pregătește pe toți, după voia Sa cea nepătrunsă, pentru veșnicia Sa. Depinde numai de noi să-I răspundem.

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 25 iunie 2000

Aletea	— ora 9.00 — pr. Alexandru Șereș
Apateu	— ora 9.00 — pr. Origen Sabău
Budapesta	— ora 10.00 — pr. Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	— ora 10.00 — P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Chitighaz	— ora 9.30 — pr. Florin Olteanu
Ciorvaș	— ora 10.00 — pr. Teodor Marc
Giula II.	— ora 8.30 — pr. Petru Pușcaș
Jaca	— ora 10.00 — pr. Cosmin Pop
Leucushaz	— ora 9.00 — pr. Ilie Ciocan
Micherechi	— ora 9.00 — pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	— ora 9.00 — pr. Teodor Rocsin
Săcal	— ora 11.00 — pr. Origen Sabău
Seghedin	— ora 9.30 — pr. Aurel Becan

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică,	ora 17.00 — program religios
Marți,	ora 18.00 — oră de rugăciune

Ce tot zici că eu sînt mic?

Şase ani am împlinit!

În zilele trecute şi-au luat rămas bun copiii din grădiniţele româneşti. Copilaşii au fost veseli şi mîndri de faptul că toată lumea numai cu ei s-a ocupat. Dar prin mulţimea buchetelor de flori, pe feţele părinţilor au apărut semnele gîndurilor: oare cum vor birui copiii şcoala şi geanta cea grea? Îi va plăcea copilului să înveţe? Vor avea atîta bani să-şi ajute copilul pînă la terminarea studiilor? Ce va deveni copilul cînd va fi mare: hornar sau ministru?

La întrebările nepuse, oare cînd şi cine va şti răspunsul?! Căci în zilele de azi nu putem să ştim nimic sigur şi nu se ştie ce aduce ziua de mîine.

Copilaşilor le dorim mult succes şi sînguinţă, părinţilor multă putere şi bani, iar dascălilor multă răbdare şi sănătate.

Directorilor de grădiniţe şi şcoli ne-am adresat cu următoarele întrebări:

1. Cîţi copii şi-au luat rămas bun de la grădiniţă?
2. Cîţi sînt de origine română?*
3. Cîţi vor învăţa la şcoală românească?
4. Cîţi copii s-au înscris în clasa întâi?
5. Cînd îşi iau rămas bun cei din clasa a 8-a de la şcoală şi profesori?

* părinţii sînt de origine: româno-maghiară; româno-sîrbă; româno-ţigănească.

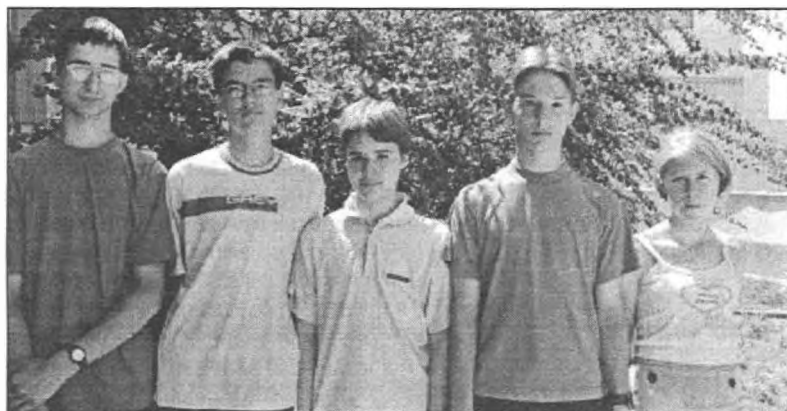
	1.	2.	3.	4.	5.
Aletea	12	12	4	5	17 iunie, ora 8.00
Apateu	13	8	13	14	17 iunie, ora 10.30
Bătania	10	*	4	5	17 iunie, ora 9.00
Bedeu	5	5	5	5	18 iunie, ora 11.00
Cenad	25	22	19	19	10 iunie
Chitighaz	25	13	12	17	16 iunie, ora 9.00
Giula	32	7	9	21	17 iunie, ora 10.00
Micherechi	29	20	26	26	16 iunie, ora 17.00
Săcal	13	8	13	13	17 iunie, ora 10.00
Otlaca-Pustă	8	4	7	7	17 iunie, ora 9.00

MIC

Serbarea de rămas bun de la grădiniţa din strada Galamb din Giula

Elevii şcolii româneşti din Giula au cîştigat concursul milenar

– În luna septembrie a anului trecut s-a anunţat iniţierea unui concurs milenar pentru toate şcolile din oraş. Lunar a trebuit să rezolvăm anumite probleme – îmi spune Adam Bordaş, care a fost aşazisul căpitan al echipei. Aceste probleme au fost alcătuite din teme de literatură, istorie, istoria religiilor, istoria artelor. A trebuit să cunoaştem istoria oraşului Giula şi Esztergom.

În ziua de 12 mai s-a făcut calcularea punctajului, şi din punctele obţinute a reieşit că echipa şcolii româneşti a cîştigat concursul organizat în cinstea mileniului. Din echipă au făcut parte: Anet Iova, Hildegarda Ianc, Gabriel Nemeş, Roland Cioban, Gyulai Vencel şi căpitanul Adam Bordaş.

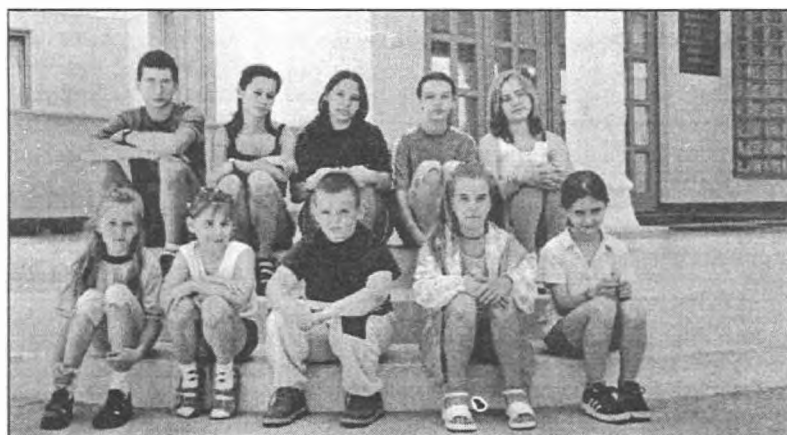
– Am învăţat mult despre oraşul nostru şi despre Esztergom. Trebuie să amintim şi să mulţumim doamnei profesoare Ana Secan Navratil că în timpul anului s-a ocupat cu noi şi ne-a pregătit pentru acest concurs pe care l-am cîştigat.

Desene de copii în Galeria Dürer

În zilele trecute, în Galeria Dürer s-a deschis expoziţia cu desenele cele mai bune ale elevilor din Giula, la care au participat şi copiii şcolii româneşti. De la profesoara Maria Rocsin Farkas am aflat că la acest concurs a trimis desenele a douăzeci de copii. Dintre aceşti douăzeci, zece au fost premiaţi.

Lauda cîştigătorilor revine elevilor: Ştefan Bagdi (clasa întâi), Helga Ruja şi Enikő Ardelean (clasa a 2-a), Cristina Martin (clasa a 4-a), Monica Lovas (clasa a 5-a), Maria Hajdú, Ana Iuhas, (clasa a 7-a), Gabriel Nemeş (clasa a 8-a), Susana Navratil (clasa a 9-a), Melinda German (clasa a 10-a).

Universitate de vară pentru tineret

Centrul European de Studii Covasna-Harghita, Fundaţia Naţională pentru Românii de Pretutindeni, Departamentul pentru Relaţiile cu Românii de peste Hotare, Despărţămîntul Astra Covasna-Harghita, Liga Tineretului Creştin Ortodox Român – Sf. Gheorghe organizează la Complexul Sportiv şi de Tineret „Izvorul Mureşului” între 14-21 august cursuri de vară cu titlul „Integrarea europeană şi identitatea naţională”, pentru tineretul român de pretutindeni. La aceste cursuri vor fi invitaţi profesori, academicieni, politicieni din România şi de peste hotare.

Temele principale ale cursurilor sînt: Românii din diasporă şi ţară; Locul Ortodoxiei în Europa; Europa naţiunilor sau Europa regiunilor; Majoritate şi minoritate – experienţă europeană şi particularităţi ale Zonei Covasna-Harghita; Mass-Media şi promovarea valorilor naţionale; Identitatea naţională în perspectiva integrării europene. În ultima zi se va organiza o excursie documentară în judeţele Harghita şi Covasna.

O excursie în România

În zilele de 27-28 mai, Asociația pentru Micherechi a organizat o excursie în România. La această excursie au luat parte, în primul rând, elevii din clasa a 8-a a școlii generale din Micherechi, copiii membrilor asociației, respectiv câțiva părinți și profesori. La Ciucea, în marginea comunei, am vizitat castelul în care a trăit mai întâi poetul maghiar Ady Endre, iar apoi poetul român Octavian Goga. Acesta din urmă are mormântul chiar în curtea castelului. Aici se mai află și o frumoasă bisericuță de lemn construită în anul 1575, adusă aici din zona Sălajului. Muzeul memorial Goga cuprinde camera de lucru a poetului cu o bogată bibliotecă, obiecte și amintiri de familie, fotografii, manuscrise și altele. La Cluj am vizitat statuia lui Matei Corvinul și biserica Sf. Mihail din Piața Libertății, care se află în centrul orașului. Fiindcă am parcat cu autocarul în apropierea Universității Babeș-Bolyai, am avut posibilitatea să admirăm și clădirea centrală a universității. Grădina Botanică are o suprafață de 13 ha și este înzestrată cu specii de plante din toată lumea, cele exotice fiind găzduite de serele moderne, care acoperă 2000 mp. Cazarea ne-a fost asigurată la Campingul Făget, la marginea orașului, unde am petrecut o seară foarte plăcută. A doua zi am avut un singur program, și anume să vizităm stațiunea turistică Cheile Turzii. Acest peisaj frumos l-am admirat pînă după-amiază. Ne-am întors acasă cu foarte multe amintiri plăcute, pentru care – și pe această cale – mulțumim profesorilor, care ne-au însoțit și Asociației pentru Micherechi, împreună cu întreprinzătorul Mihai Nistor, care ne-a sprijinit excursia în România.

Nicoleta Netea și Tiberiu Netea cl. a 8-a

Tabără tradițională la Bătania

În perioada 19-24 iunie, la Bătania va avea loc cea de-a XI-a ediție a Taberei Naționalității din Cîmpia de Sud. Sînt așteptați copii din școlile generale de naționalitate română, sîrbă și slovacă, dar și-au anunțat participarea și tineri din România și Iugoslavia. În programul taberei organizatorii au inclus cercuri de limbă maternă, muzică și dans popular, cercuri meșteșugărești și de artă culinară, respectiv, în penultima zi, un joc comun.

Desen și cultură românească

Între 26 iunie și 1 iulie a.c., se va organiza pentru a doua oară de către Autogovernarea Românească din Giula o *Tabără de desen și cultură românească* pentru elevii de la clasa I pînă la clasa a 12-a, într-un mediu frumos, la Szanazug.

Povestea săptămînii

Cărțile lui Belle

după „Frumoasa și Bestia”

Uneori, locul cel mai interesant unde te-ai putea afla este chiar între paginile unei cărți!

De cîte ori Belle apărea în sat, oamenii începeau să șușotească între ei:

– Uite-o pe Belle, fata inventatorului...

– Ce frumoasă e! Atît de diferită! ziceau alții.

Belle era deosebită, într-adevăr. Majoritatea oamenilor erau fericiți să aibă un loc unde să stea și să facă zile întregi, ani în șir, aceleași lucruri. Nu și Belle! Ea visa o viață plină de aventuri, o lume mai bună ca lumea ei de zi cu zi.

– Bună dimineața! zise ea veselă, intrînd în librărie.

Proprietarul librăriei zîmbi încîntat. Nimeni din sat nu iubea cărțile așa cum le iubea Belle.

– Belle, am primit niște cărți noi! Hai să ți le arăt!

Belle zîmbi fericită.

– Din care? De aventuri? De dragoste? Basme?

– Din toate! zise proprietarul magazinului, punîndu-i în brațe teancuri de cărți.

– Și nu e nevoie să le citești pe toate într-o singură zi! mai spuse el, făcîndu-i cu ochiul.

– Nu-i nimic, le mai pot citi o dată și încă o dată!

Cărțile erau grele, dar fetei

nu-i păsa. Se întîlni cu Gaston, care îi luă o carte din brațe. Gaston habar nu avea despre cărți. Nu-i păsa decît de el însuși!

– Nu înțeleg de ce îți pierzi timpul cu cititul! zise el disprețuitor. Mai bine ai sta mai mult cu mine!

Belle îi luă cartea din mînă și plecă grăbită mai departe. Gaston era departe, oile pășteau liniștite în apropiere, iar ea era liberă să se bucure de cărțile ei dragi.

– A fost odată, tare demult, într-un ținut uitat de lume, începu ea, un tînăr prinț înlăntuit de o cruntă vrajă...

Acestea erau cărțile care îi plăceau cel mai mult!

Adesea, nu avea răbdare să citească pînă la sfîrșit și își imagina cum decurgea povestea și care era sfîrșitul ei. Și acum făcu la fel, numai că nu avu prea mult timp de visare, fiindcă dinspre casă se auzi o explozie foarte puternică.

– Vai, tata! Ce experiență o mai fi făcut?! Cred că aventura mea cu prințul va trebui să mai aștepte! spuse Belle și se grăbi spre casă.

Cînd voința învinge soarta

Am întîlnit de-a lungul anilor cîțiva oameni minunați, pe care soarta i-a pus la cumpănită încercare, și care, în ciuda circumstanțelor, au învins soarta nemiloasă. Nu pot decît să-i admir pe cei care, pornind de la starea de compătimire, au ajuns victorioși, învingînd cu perseverență condiția umană vitregă.

ZS. I. e acum de peste optzeci de ani. Trăiește la Budapesta, stă singură într-un apartament care este și atelierul ei. Fiindcă ZS. I. este pictoriță. O viață întreagă a trăit singură, ca femeie „emancipată”, cum se zicea pe vremuri: adică, a fost independentă, a lucrat în atelier, a ajutat în diferite comitete de binefacere, a călătorit – și încă mult. Și-a făcut singură menajul, cumpărăturile și curățenia mare, iar ca destindere, cînd nu lucra în atelier, pregătea cîte-o cină pentru copiii fraților ei. Și tot neamul ei mare o iubește, chiar o adoră. Acum, la vîrsta ei înaintată, sora ei (dar și alte rude) încearcă s-o convingă să se mute la ei, să nu mai trăiască singură și s-o ducă mai ușor, mai comod. Dar venerabila doamnă bohemă, nici nu vrea să audă de așa ceva. Nici vorbă să se mute din casa unde stă de cincizeci de ani, unde o cunosc toți vecinii și chiar toată strada, cu magazinul alimentar cu tot. Iar neamurile dau neputincioase din umeri – așa e Zs. a noastră, întotdeauna a fost încăpățînată, toată viața a mers după capul ei cel îndărătnic.

A rămas la peste optzeci de ani așa, cum a fost în copilărie: cu mintea sclipitoare, cu ochi ageri, cu voință de fier – cu ambele mîini retezate pînă la coate de un plug, care trecuse peste ea, cînd, copil de cinci ani, dusă de părinți în cîmp, adormise tocmai în mijlocul lanului.

T. M. e un bărbat în floarea vîrstei, reprezentativ și cu firea deschisă. Bine făcut, bronzat, cu alura omului care a călătorit prin lume, T. M. e conștient și plin de sine, știind cîte parale face. După ce și-a terminat cariera de sportiv de performanță, după ce adunase cîteva medalii olimpice, a devenit antrenor al unor echipe și chiar al unor loturi naționale de canotaj. Sportivii care au ieșit de sub mîna lui, au devenit, la fel, oameni cu fizicul oțelit, cu voința fermă, cu caracterul drept. Deși îl respectă pe antrenorul lor, tinerii se și tem de el, fiindcă la antrenamente nu admite rezultate mediocre. Pretinde maximul atît din partea „băieților săi”, cît

și din propriile resurse de energie. Și în acest fel, cu această perseverență, a ajuns să fie azi unul dintre cei mai apreciați și căutați antrenori ai ramurei sale.

Și numai puțini știu că din copilărie nu are decît un picior și că pe ciotul drept poartă o proteză.

Profesorul nostru A. S. era înalt și frumos ca un zeu – visul adolescentelor romantice. Iar nota de romantism era încă sporită prin ținuta sa elegantă, prin gesturile sale originale cu care era în stare să-și înnoade cravata cu o singură mînă, cum știa să prindă cu două degete catalogul sub braț și să-l arunce pe catedră, cum știa să pregătească cu două-trei degete experiențele de laborator, fiind profesor de chimie și biologie. Pe urmă, fiindcă pe vremea aceea era obligatoriu ca fiecare elev să facă ierbar și insectar, ne învăța, cum să preparăm insecte, cum să presăm ierburi și flori. La excursii, mergea în capul șirului, intona marșuri de drumeție, oprindu-se din cînd în cînd, rupînd o crenguță, făcînd monografia pomului respectiv sau smulgînd un fir de buruiiană, ținînd despre ea o disertație întreagă.

Pe urmă a plecat din liceul nostru, devenind profesor universitar. Dar oricînd îl întîlneam prin oraș, era același bărbat cu costum elegant, din mîneca căruia, în locul brațului stîng, pe care i-l smulse o grenadă în timpul războiului, atîrna țeapănă o mînușă din piele neagră.

E. Illyés

Oare cine este Heather Mills?

Doi ani în șir a jelit-o Paul McCartney (unul dintre renumiții membri ai formației Beatles) pe Linda, soția cu care trăise aproape trei decenii. Unul dintre cei mai bogați oameni din Marea Britanie nu și-a etalat niciodată viața particulară în fața presei, cum nu se auzise niciodată vreun scandal sau bîrfă pe seama lui. Moartea prematură a soției l-a cutremurat adînc, și mult timp McCartney s-a retras pe moșia sa. De la o vreme însă, doliul se spulberă, marea durere pare că se risipește. Mai mult chiar: celebrul Beatles se arată tot mai des în compania unei tinere atractive. Și se zvonește de pe acum despre o nouă cununie cu Heather Mills. Și cine este Ea?

Născută în 1968, adolescenta frumoasă își ia lumea în cap, pornind la treisprezece ani să caute fericirea și o existență solidă. În scurt devine unul dintre fotomodelele cele mai căutate. La șaisprezece ani cîștigă primele 50.000 de lire sterline. Cariera ascendentă pare nestăvilită,

pînă ce un tragic accident, în 1993, scurmă orice vis. La 25 de ani, pe patul de spital tînăra află că piciorul drept nu poate fi salvat, trebuind amputat din genunchi. Tragedia o doboară fizic și sufletește – dar numai pentru scurt timp. Fiindcă necruțînd energie și voință, ajunge iarăși „pe picioare”. De atunci se ocupă cu acțiuni filantropice, sprijină fundații de binefacere, inițiază acțiuni de salvare și ajutorare din lumea întreagă și trăiește viața integră a oamenilor cu suflet generos. Activitatea ei angajată a fost remarcată și răsplătită prin diplome, premii și recunoștințe oficiale pînă chiar și de ONU. Acum se pare că iarăși îi surîde norocul: tocmai la o întrunire de binefacere l-a cunoscut pe McCartney. În ultimul timp, cei doi apar în public tot mai des împreună, și au apărut și primele fotografii comune.

Cine este Heather Mills?

Noua iubită și tovarășă în binefacere a lui sir Paul McCartney.

Copilul vrea computer

Copiii le plac computerele. Și cei de la grădiniță știu să se joace la el. Oare este bine să îi luați de acum un computer? Orele petrecute în fața ecranului nu îi vor afecta sănătatea? Părerile sînt împărțite.

Vremurile s-au schimbat. În special în ultimii ani, mulți dintre noi ne-am confruntat, mai mult sau mai puțin direct, cu calculatoarele. Ne-am convins de folosul lor. Copiii, însă, cresc alături de computere de la cea mai fragedă vîrstă. „Cutia magică” face parte din viața lor. La grădiniță, la școală sau acasă, ei încearcă să pătrundă în lumea misterioasă pe care le-o oferă aparatul. După ce ei „prind” gustul jocurilor, calculatorul va deveni, în scurt timp, partenerul de joacă pre-

ferat al copilului tău. Întrebarea firească pe care v-o puneți este dacă ați putea să transformați calculatorul într-un mijloc de educație. Așadar, ce faceți? Îi cumpărați sau nu un calculator? Vă întrebați ce efecte va avea asu-

pra copilului? Părerile specialiștilor sînt împărțite.

Unii afirmă că utilizarea calculatorului nu influențează negativ sănătatea copilului. Alții spun că prea multe ore petrecute în fața ecranului pot provoca dureri de cap, oboseală vizuală sau pot agrava unele afecțiuni oculare. Ca să fiți siguri că sănătatea copilului dvs. nu va avea de suferit, țineți cont de ce vă recomandă specialiștii în domeniu:

● Copilul mai mic de 10 ani nu trebuie să petreacă mai mult de o oră pe zi în fața calculatorului.

● Copiii cu vîrste de peste 10 ani pot utiliza computerul maximum două ore pe zi.

● Peste vîrsta de 16 ani, timpul petrecut în fața ecranului va fi stabilit în funcție de necesitățile și scopul activității lui.

Bodega

În colțul străzii noastre, ca un semn de exclamare stă o clădire mică, un chioșc de vreo doi metri pătrați, cu o fereastră mică și atît. Azi bodega devine semnificativă numai cînd se umple cu amintirile mele...

A fost cîndva tutungerie și nu mai știu ce, dar a fost pe vremuri și atelierul bătrînului pantofar Ambruș, mic meseriaș. Sub fereastră stătea o masă joasă încărcată cu numeroase unelte, cu cuie, cu ață și multe-multe scule necesare. Pe polițe era ordine, șanurile erau aliniate pentru diferite mărimi de pantofi și cizme. Totul trebuia să fie la îndemînă, că bace Ambruș era șchiop (și-a pierdut un picior în primul război mondial).

„Șusterul” era bătrîn, cu fața brăzdată de griji, zîmbea numai rareori și avea o voce răgușită ca o cioară bătrînă. Așa era el cum l-am descris, cu înfățișare sumbră. A avut însă un suflet deosebit de mare – o știa numai cel care îl cunoștea.

Îmi aduc aminte, cînd a intrat cineva în atelier se uita peste ochelarii mici, și l-a întrebat imediat: Ce vrei? De ce ai nevoie?

De multe ori m-am dus la el, cînd mama m-a trimis cu pantofi de reparat... Sau iarna, intram la el să mă încălzesc puțin, cînd veneam de la gheață... Și nu o dată a fost și un refugiu pentru mine... cînd acolo mi-am petrecut orele de înainte de masă – și nu la grădiniță...

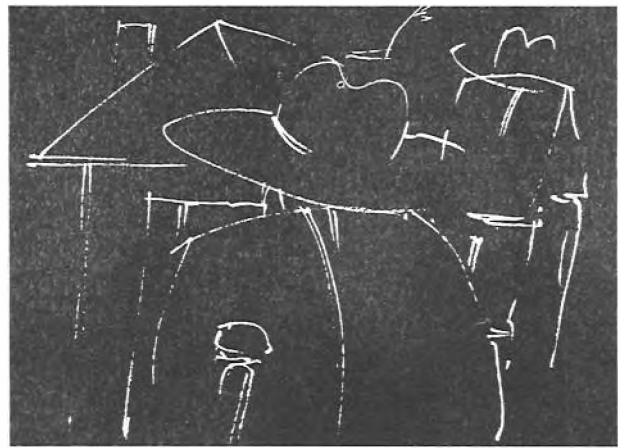
Atmosfera din micul atelier a fost unică, miraculoasă, cu figura bătrînului, cum avea deseori cuie de lemn în gură, cum ungea ața cu ceară, cum bea țuica și alcoolul denaturat (Diana) dintr-o sticlă mică, care totdeauna era pe măsuta din „șustera”. În timpul verii mîinea mea deseori a trebuit cusută căci era mult în folosință. Cînd intram cu ea în atelier, bătrînul Ambruș și-a ridicat capul, arunca imediat tot ce-i era în mînă și întreba răgușit:

– Ce vrei, Puiule? Nu i-am răspuns, doar i-am întins mîinea, iar el știa că trebuie reparată urgent, căci după-masă vom avea meci...

A țupăit de vreo două-trei ori din buze, cu gura fără dinți, și șezînd pe scaunul cu trei picioare, a început să repare mîinea... Și niciodată nu a cerut nici un filer pentru munca asta... Dar s-a bucurat cînd din prăvălia din vecini l-am dus cîte-o sticlă cu țuică... Imediat o desfăcea, trăgînd cu ochiul. Pe urmă trăgea o gură bună din ea... Și în ochi i-a apărut o scînteie din care s-a văzut că e mulțumit... În zilele de iarnă îi plăcea să povestească, mai ales despre războiul mondial, unde a fost rănit și unde a devenit invalid...

... Era așa cum l-am descris: bătrîn, urît, cu fața brăzdată, șchiopăta, mergînd cu două bîte și din zi în zi era tot mai mic, pînă ce odată l-am pierdut de tot... Am rămas cu amintirile... Acum micul atelier e gol, părăsit. Dar dacă trec pe acolo, îmi aduc aminte de bătrînul Ambruș, de atmosfera atelierului încărcat cu miros de spirt, cu miros de ceară, cu praful pantofilor și a hamurilor... și nu în ultimul rînd, cu sufletul bătrînului pantofar...

Șt. Oroian

Secetă

La început de primăvară a plouat... A plouat și atunci cînd nu ar fi trebuit. Mare e voia lui Dumnezeu! Eram pînă-n grumaz cu apa... Peste tot ne-au amenințat inundațiile și apa de infiltrație. Doamne, ce nenorocire! În luna aprilie și mai a fost căldură și secetă ca în luna lui cupitor, vîntul și soarele a pîrjolit hotarul... Pămîntul are crepături late cît palma... Pămîntul cere apă!... Orzul de toamnă s-a copt, peste o săptămînă se poate secera... Dar grîul nu crește, boabele nu se dezvoltă, nici iarba nu crește. Vai de noi! – Bătrînul țăran ar mai continua monologul, dar îi sosește feciorul – tot cu fața amărită – și întrerupe monologul:

– Tată, trebuie să vii cu mine, e bolnav calul. A plesnit ceva în el și o să moară. Dacă vrem să salvăm măcar carnea, trebuie înjunghiat, a spus medicul veterinar!

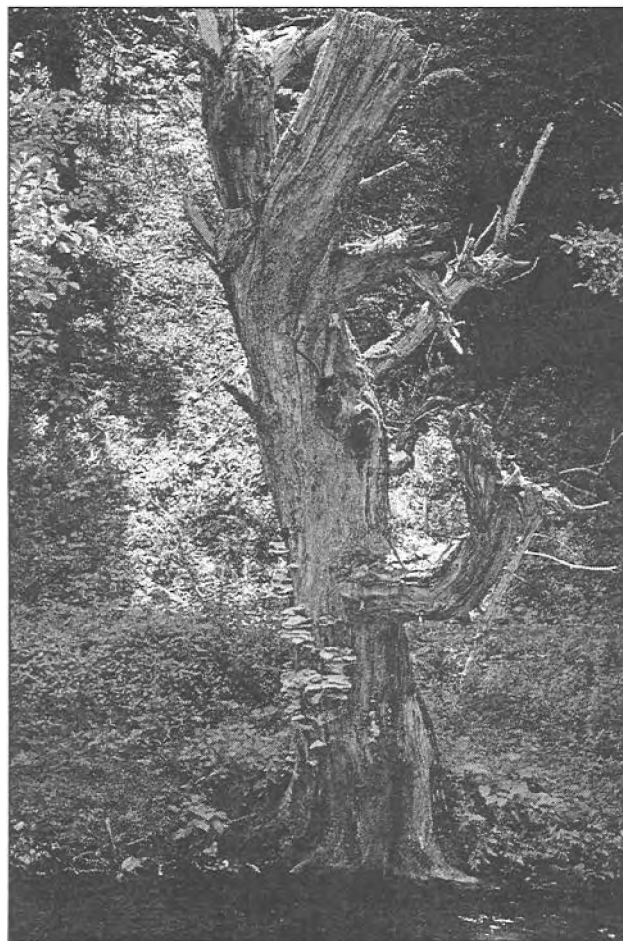
– Doamne, ce mai poate urma, ce nenorocire mai poate veni peste noi! – oftează prietenul bătrîn... Apoi mai bocșete una, mai înjură una, strivind o lacrimă printre gene și pornește cu cuțitul în mînă, la înjunghiat... M-a rugat să-l aștept... După ce s-a reîntors, așezîndu-se pe scaun, a suspinat adînc... și nu a mai continuat monologul.

A tăcut... cu ochii la pămînt... Șt. O.

Cea mai scumpă boală

Reumatismul nu este „criminalul secolului”, așa cum sînt bolile cardiovasculare sau cancerul. Totuși, el este o afecțiune care supără foarte mulți oameni, o mare perioadă de timp.

La drept vorbind, cei afectați de reumatism trebuie să se îngrijească toată viața. Boala înseamnă suferințe multiple, dureri destul de mari și... tratament scump, pe care bolnavul îl suportă zeci de ani.

Vezi, îmbătrînim

Vezi, îmbătrînim, îmbătrînim... În zadar ne colbăiră anii, căci cu fruntea de pereți tot ne lovim, ne julesc scaietții, bolovanii.

Din ce-a fost n-am învățat nimic. Am rămas ca-n clasele uitate, cînd aveam opt ani și cînd, în spate, ne-aducea gutui cîte-un pitic.

Ca și-atunci, naivi și-ncrezători, vrem să prindem luna-n chiparoase și ne urzicăm genunchii-n flori, ne-nțepăm în stele veninoase.

Ne cioplim aripi, stricăm păpuși, dăm cu tifla zărilor amare. Ne jucăm de-a baba oarba, după uși, bîjbîim după-un crîmpei de soare.

Ca și-atunci, mai batem țurca-n cer, călărim pe șubrede șindrile... Nu, n-am învățat nimic. Ca ieri, viața noastră e un joc de bile.

Ne luăm cu visele la trîntă, ca să ne coboare în noroi... Haimana, golan cu fruntea sfîntă, visule, de ce-ți bați joc de noi?

Am rămas ca-n clasele primare, zurbagii și șchiopătînd pe străzi. Nici din cărți n-am scos vreo taină mare: zvîrle-le să putrezească-n lăzi.

Ne mințim cu cîte-o stea beteagă sau cu umbra unui înger mic... Vezi, îmbătrînim, poete dragă – din ce-a fost n-am învățat nimic.

Radu Gyr

Eminescu a cuprins în opera sa întreaga românie. Toate provinciile locuite de români, și cele libere și cele subjugate, își au locul lor în scrierile lui Eminescu.

Bucovina a cunoscut-o de copil; la opt ani învață la Național-Hauptschule din Cernăuți; clasele prime de liceu tot aci și le face. Îl aflăm la Cernăuți în 1866 când se stinge Aron Pumnul, în 1871, când are parte activă la organizarea serbării de la Putna, în 1875 când vizitează mormântul lui Pumnul și face propagandă naționalistă în vremea în care oficialitatea voia să sărbătorească raptul Bucovinei.

Transilvania o cunoaște încă din 1864 ori 1865. La 1866 e elev la Blaj de unde pleacă în cursul anului spre Sibiu. A vizitat Banatul în capitala căruia avea un frate. A fost poate și în Maramureș unde intenționa să țină câteva conferințe. Rătăcește cu trupa Pascali de-a lungul provinciilor românești. Are astfel puțința să cunoască țara și locuitorii în diferitele lor manifestări de viață și să-și însușească necazurile și aspirațiile lor.

Pentru Moldova Eminescu are statornice sentimente de dragoste. Într-o notă, fără legătură cu restul însemnărilor, gândul la locul natal îl face să scrie: „*Moldovo! mamă! mamă!*” Dușmanii Moldovei sînt și dușmanii poetului și el îi atacă fără cruțare. E și mîndru de plaiul natal. Vorbind odată de primejdia evreiască pentru viața neamului și amintind țara independentă pentru care guvernării erau gata s-arunce sorții ca pentru cămașa lui Hristos, Eminescu condamnă alegerile samavolnice și se plînge că națiunea nu și-a putut spune sincer cuvîntul. Singură Moldova a avut tăria să reziste și să scuture jugul: „*Numai Moldova, pămînt înzecit de nefericit și înzecit de sfînt, ai cărei eroi dorm somnul de veci în umbra pajurilor străine, pe a cărei moaște sfinte calcă picior străin, numai Moldova s-a scuturat ca un leu, menit spre junghiere odată, poate pentru cea din urmă dată*”.

În altă parte atacînd guvernul austriac care supunea administrației sale biserica Bucovinei, Eminescu vorbește cu mîndrie de spiritul de neafrinare al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, căreia i se datorește introducerea limbii române în biserică și star: „*Singură Mitropolia Moldovei și a Sucevei e ab antiquo suverană, neatîrnată de nici o patriarhie, acestei Mitropolii a Moldovei și a Sucevei se datorește introducerea limbii române în biserică și stat, ea este mama neamului românesc*”.

Ungurii sînt adesea atacați de Eminescu, deoarece ei apăsau mai cu îndărătnicie o parte a neamului nostru și-l amenințau în puterea lui de viață. Încă de pe cînd era student la Viena chestiunea românilor din Transilvania îl preocupa îndeosebi. Într-un articol scris de pe cînd era la Viena ca student, Eminescu își spune părerea asupra ungurilor și politiciilor lor de deznationalizare: „*Ei sînt ca piatra ce apasă – nu ca soarele ce absoarbe*”. Ungurii ne-au deșteptat și ne-au arătat primejdia, prin apăsarea lor

Naționalismul lui Eminescu

„Trebuie să ne simțim și înțelegem cu acurateță unul pe altul, pentru ca să facem de rușine viclenia inamicilor noștri comuni, a căror țintă rămîne totdeauna aceeași și cari nu vor nimica mai puțin decît de a ne dezbină întotdeauna. Nici un popor să nu se mai lase sedus de la flamura comună prin promisiuni cari se inspiră doar conducătorilor săi. Să ne aducem aminte de trecut, care ne-a învățat cu mii de fapte atît de amare cum că numai o solidaritate tare poate să ne îndestuleze și să îndeplinească toate la care sîntem îndreptățiți. Să ne ferim din calea ademenirilor contrariilor, fie ele cît de strălucite!”

„Din toată inima vrem odată o adevărată pace națională în țară și sfîrșitul tuturor acestor certe și lupte carile sug mîduva patriei noastre comune. Noi n-am dorit niciodată subjugarea unui popor prin celălalt, ci am recunoscut întotdeauna de semnul unui simț servil cînd o națiune voiește să facă din cealaltă serva ei umilită. Însă tocmai pentru această e de trebuință ca să se creeze o adevărată federațiune a popoarelor, în care unul să stea pentru toți și toți pentru unul; – o federațiune care să garanteze dezvoltarea liberă a fiecărui popor și care să apere dreptul special al fiecărei țări, întru cît însă acest drept nu disprețuiește interesele celorlalți.”

(Fragment din articolul „În unire e tăria”, Federațiunea (II.) 1870, 22/10 aprilie publicat sub pseudonimul Varro)

ne-au făcut un mare bine, căci ne-am concentrat asupra noastră și ne-am făcut să ne vrem asigurarea existenței noastre înaintea celei a celorlalți. Eminescu le adresează ungurilor această sfidare: „*Apăsați voi! – apa nu cedează apăsarilor, cu cît mai mult o națiune*”. În apriga sa apărare a națiunii, Eminescu justifică lupta, justifică și lupta împotriva asupritorilor. În numele românilor transilvăneni pune el problema cu hotărîre: „*Prefer lupta în locul unei dreptăți nedrepte; prefer de-a muri în loc de-a deveni maghiar. Cine mi-o poate ține de rău, dacă voi eu ca și copiii mei să fie ca mine de români?*”

În *Geniu Pustiu* care e consacrat în bună parte chestiunii românilor transilvăneni, Eminescu se ridică adesea împotriva politicii de deznationalizare și-și exprimă nădejdea în triumful ideilor de libertate și dreptate. Într-un admirabil fragment, poetul arată cum ființa noastră se contopește cu natura în mijlocul căreia trăim. Piatra rece și izvorul virgin, codrul și creierii munților nu pot fi maghiarizați. În fața pretențiilor absurde ale maghiarilor, românii au știut să se revolte

iar dușmanii s-au înfricoșat. Neamul românesc e un vultur în adormire, dar tocmai de-aceia ungurii se tem de noi, se tem de forța nouă ce-o poate adăuga acest somn. De aceea au conspirat împotriva noastră, dar mai mult ne-au împietrit în rezistență.

Ungurii, spune Eminescu într-un articol, nu ne sînt prin nimic superiori, dimpotrivă. Ei se prezintă Europei ca o națiune de 16 milioane de suflete, dar în realitate sînt cu mult mai puțin numeroși. Ei formează o viață de stat medievală, au aspirații ne îndreptățite și trebuie aduși la simțul realității. Sînt cuprinși de un fel de febrilă epidemie spirituală, au supremație ne îndreptățită asupra unor națiuni tot așa de mari la număr, valoarea lor e fictivă și trebuie risipită.

În *În Unire e tăria*, Eminescu atrage atenția asupra luptelor de emancipare a cehilor și cere ca și românii în înțelegere cu celelalte naționalități asuprite să impună federalizarea Austriei. El face apel la solidaritatea națiunilor asuprite și condamnă neîncrederea românilor în forțele lor.

Eminescu exprimă încă din 1870 dreptul Transilvaniei la viață autonomă. Transilvania are dreptul să-și facă singură legile potrivite cu viața și trebuințele ei permanente. În viața statului austro-ungar românii nu pot să se prezinte ca sclavi în fața unor stăpîni; ei au drepturi, trebuie să uzeze de ele și să fie gata a răsturna legile și măsurile ilegale. Eminescu se gîndește nu numai la interesele de viață ale națiunii noastre, ci și la acele ale tuturor națiunilor din statul austro-ungar. Toate națiunile trebuie aduse la valoarea lor proprie, toate trebuie să exprime un factor real în viața statului și numai atunci se va putea vorbi de continuarea a ceea ce se cheamă istoria Austriei.

Studiul din 1876 al lui Eminescu, *România și Austro-Ungaria*, cuprinde o caldă apărare a drepturilor naționale ale românilor din Austro-Ungaria. Eminescu arată că

românii nu pretind formarea unui stat național, ci păstrarea limbii și bisericii lor pentru a-și apăra astfel naționalitatea. Românii din imperiul habsburgic sînt persecutați, dar aceasta nu poate să ne stingă naționalitatea, ne vexează numai.

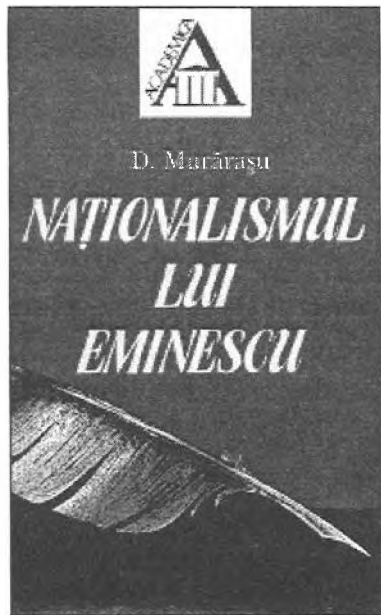
Ungurii, din deșertăciunea de-a stăpîni naționalitățile, le persecută. Ei ar trebui să asigure naționalităților un trai omeneșc, căci astfel lucrează la distrugerea propriului lor stat și decăderea lor e ceva fatal. Alții se vor îngriji de bunul trai al naționalităților spulberînd pentru totdeauna visul unei Ungarii mari: „*Ungaria a fost abia și nu va mai fi*”.

În dorința sa de-a vedea rezistență cît mai aprigă față de asupritori, Eminescu critică luptătorii naționaliști de peste munți spunîndu-le că le lipsește virtutea și demnitatea străbunilor romani. Totuși acești luptători erau și curajoși și demni; dragostea de neam îi întuneca lui Eminescu simțul dreptății.

Lupta naționalistilor n-a dus însă la nici un rezultat. Asupririle ungurilor vor deveni din ce în ce mai grele. În 1879 vor hotărî prin lege întrebuițarea limbii maghiare în școlile române elementare. Totodată ei își vor arăta dușmănia și față de statul românesc care lupta pentru obținerea independenței. Odată un ziar maghiar va merge pînă acolo că va scrie într-un articol: „*Maghiarii trebuie să oprească pe învingători d-a trage foloase din roadele victoriilor. Maghiarii nu pot lăsa pe turci să cadă*”.

Eminescu le rămîne și el un dușman constant. În *Curierul de Iași* din această epocă, vorbind odată de un pretins conflict de graniță între noi și unguri, Eminescu are asupra acestora următoarea reflecție: „*Maghiarul trebuie ferecat pentru a deveni om de omenie*”.

Moldova, Bucovina, Basarabia, Transilvania, românii din Macedonia, Serbia, Moravia, își au locul în poezia și proza lui Eminescu. De toți românii se simte el legat, pe toți îi apără, nădejdiile lor sînt nădejdiile lui. Jignirea, nedreptatea adusă unei părți din corpul național, el o simte ca o jignire și o nedreptate adusă organismului întreg. Cîtă demnitate, cîtă conștiință în acest răspuns dat contelui Andrassy, în legătură cu politica de apropiere a acestuia față de statul independent, dar de asuprire față de românii din Austro-Ungaria: „*Voți bună înțelegere, domnule conte? Bună înțelegere voim și noi. Dar nația românească are o singură șiră a spinării și un singur creier. Ceea ce se întîmplă dincolo ne doare pe noi; orice injurie făcută naționalității noastre dincolo e o injurie asupra singelui și numelui nostru. Nu curerim urmărim sau am urmărit vrodată, căci nu sîntem nebuni, ci oameni în toată firea și în toată mintea. Dar voim respect pentru poporul românesc, pretutindeni unde se află și nu ne este amic acela care se preface a măguli susceptibilitatea locală a statului român, dar dincolo lovește în susceptibilitatea mare și energică a întregului popor românesc din răsărit*”.

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (7)

Mihai Cozma

debut în presă • profesor • autor de manuale

Comunitatea românească din Ungaria poate avea un sentiment de siguranță și stabilitate, cîta vreme prezența activă a profesorului Mihai Cozma lucrează cu rîvnă la veghea limbii române. Sociabil și agreabil în cercul intelectualilor, înconjurat și așteptat cu dragoste și prețuire de atîția din foștii săi studenți filologi seghedinieni, generos pînă la identificare cu semenii săi, *Mihai Cozma* (n. 1938) n-a avut nicicînd orgolii sau complexe care să creeze inconforturi sau reacții imprevizibile. Cînd muștrător părintește, polemic pe alocuri, cînd probleme majore amenințau unitatea comunității, cînd jovial și sfîtos, pus pe gluma binefăcătoare, profesorul și publicistul rămîn o vocație constructivă și o mare conștiință românească, care trebuie curtată cît mai des de generațiile de azi, pentru a găsi cheia unității în jurul trăirii pentru limba română și pasiunea asumării unei responsabilități superioare în nume colectiv.

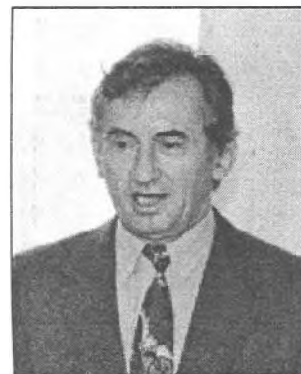
Să fi deschis oare interesul pentru limbă tocmai jocurile de dezlegări tip rebus organizate de *Libertatea noastră* (suplimentul *Vocea tineretului*) în 1955, cînd pe atunci elevul Mihai Cozma cîștiga premiul I și făcea tentativa ieșirii publice în presă? După cum ne putem întreba dacă jocul teatral din piesa lui Tamási Áron, în rolul lui Dobos, tot din 1955, stîrnea interesul pentru limba rostită, declamată? Exercițiul limbii prin joc trece ușor în exercițiul prin scris. În același an,

1955, consemnăm **debutul publicistic** al tînărului student budapestan, cu un articol de atitudine și opinie despre problemele sociale și culturale ale studenților și profesorilor Articolul *Ședința bursierilor la Budapesta*, publicat în *Libertatea noastră*, anul V, nr. 21/14 octombrie 1955 face proba unui stil limpede, riguros în construcție și ton ușor ironic. Încearcă și practica adaptării unor scrieri, ca instrumente în exercițiul corelațiilor de semnificații, publicată în chiar ultimul număr al *Libertății noastre* din anul mișcărilor radicale, 1956 (*O conferință izbutită*, în nr. 21/11 octombrie 1956). Rămîne și azi un mister întreprinderea colaborării la ziar (în noua sa formulă, *Foaia noastră*) multă vreme după acest demaraj bun și de înaltă ținută. Presa îi urmărește doar activitatea ca student în compania Mariei Selejan sau Ion Mîndruțau (în nr. 7/1 aprilie 1959) sau în materiale semnate de colegul mai tînăr Gh. Petrușan (în nr. 24/15 decembrie 1959). Participă în 1960 la o călătorie de studii în România, alături de Emil Bodircă, Gh. Petrușan, Ana Selejan și prof. Domokos Sámuel (în nr. 19/1 octombrie 1960). Același coleg de studenție Gheorghe Petrușan consemnează activitatea colegilor absolvenți-practicanți la clasă (Alexandru Király, Ioan Mîndruțau, Mihai Cozma) sub coordonarea prof. Pálffy Endre. Anul 1961 devine astfel anul de debut al carierei profesionale a lui Mihai

Cozma, atît ca dascăl de limba română, cît și ca implicare în acțiunea conjugată a culegerii folclorului. Un plus de vigoare și tinerețe venind dinspre proaspeții licențiați, Mihai Cozma și Alexandru Király, răzbat la o consfătuire organizată în martie 1962 la ELTE (Gh. Petrușan, *O acțiune pentru culegerea folclorului românesc din țară*). Raporturile colegiale din studenție dintre cei doi, Gh. Petrușan și Mihai Cozma, au condus la inaugurarea la catedra de română din Seghedin a unei echipe de dascăli activi și animatori culturali de aleasă prestație intelectuală. Articolul lui Gheorghe Petrușan, *Preocupările unui tînăr profesor*, apărut în *Foaia noastră*, an VI, nr. 14/15 iulie 1962, îl surprinde pe tînărul asistent de la Școala Pedagogică, Mihai Cozma, cu proiecte complexe, un plan al culegerii de folclor, studii despre dialectele din Ungaria. Ziarul îi înregistrează permanent prestația ca **profesor**, fie prin implicarea în activități de perfecționare (Bichșciaba - 1967, Giulia - 1970), fie prin participarea la cursuri de vară sau stagii practice cu studenții (Sinaia - 1968, Oradea - 1970) fie prin intervenții cu conferințe despre limba română în școală (nr. 9/1 mai 1969).

Analizînd presa românească din unghi cultural, am avut surpriza să constatăm, în cazul lui Mihai Cozma, o atitudine și un caracter de înaltă clasă, o verticalitate a gesturilor și intervențiilor sale, care nu lasă locul unui comportament pu-

blic duplicitar. Implicarea în treburile obștei (fie în comisia redacțională, în anul 1963, fie în cea de învățămînt, în 1969), responsabilitatea care i-a și insuflat pasiunea pentru lucrul bine făcut și temeinic gîndit, ca și amărăciunile pe care le-a purtat cu stoicism, dar fără răutăți și invidii, nu l-au descurajat și nici nu l-au făcut să abandoneze lupta pentru competență și rigoare. Așa se face că uneori este prea prezent, alături se retracează circumspect, pentru a regîdi o atitudine sau alta. Profesorul este dublat de un combatant tenace, antrenat în apărarea integrității și independenței ziarului românesc. Intervențiile sale polemice, atunci cînd tot felul de vînturi ideologice amenințătoare se abăteau asupra sorții periodiceului românesc, au căutat să mențină o cotă valorică ziarului și să imprime o conștiință activă în rîndul cititorilor. La începutul anului 1970, într-o ședință redacțională deosebit de aprinsă s-a ridicat din nou problema ziarului (conținut, titlu, limbaj). Referatul redacției pune chestiunea adaptării limbajului ziarului la nivelul cunoștințelor cititorilor. Reacția lui Mihai Cozma venea atunci din partea unui specialist în limbă, mai ales în limba românilor din Ungaria, încît articolul său *Cîteva observații în legătură cu limbajul gazetei Foaia noastră* (în nr. 3/1 februarie 1970), polemic și corectiv, formula un principiu elementar, care disocia un tip de limbaj gazetăresc identificat cu limbajul dialectal de unul literar, care ținea de presă în sine: „Dacă nu mă înșel, limbajul „după gustul cititorilor noștri” în cazul acesta ar fi un limbaj dialectal. Se pune întrebarea: ce vrem noi, care e scopul nostru? Ridicarea limbajului dialectal la nivelul limbii și nu invers!”. Speranța revigorării și a unui „aer” proaspăt, ca și necesitatea de a avea un teren liber de afirmare, în condițiile în care două refuzuri are din partea redacției ziarului și a comunității (nici o știre nu s-a dat în legătură cu o lucrare a profesorului, Uniunea sa arătat dezinteresată de un bogat material folcloric strîns de profesori, în anul 1971) l-au făcut pe Mihai Cozma să se atașeze grupului de inițiativă al noii publicații *Timpuri*, care pornea la drum în 1985, unde își publică studiile punînd limpede problema limbii materne (*Situația limbii noastre materne*, *Timpuri*, 1985). O nouă tentativă de implicare, cu responsabilitate și pasiune, pentru soarta ziarului, o are în 1990. În două importante articole, Mihai Cozma oferă soluții din

cele mai bune pentru o eficientizare a prestației ziarului. În primul, *Despre presa noastră* (nr. 7/15 februarie 1990) propune o distribuție mai funcțională a presei, prin deschiderea spre cititorii tineri și spre creațiile intelectualilor (literatură, arte plastice, ceretări etnografice). Cel de-al doilea, *Urgentarea reînnoirilor* (în nr. 14/6 aprilie 1990) avertizează asupra pasivității redacționale față de soarta ziarului, absenței unui scop bine definit și necesității înnoirii stilului care să aducă cititori mulți și constanți.

Profesorul și publicistul Mihai Cozma vine cu un orizont larg și dinspre cercetare, fie din domeniul lingvistic (*Cuvinte și expresii românești*. Pentru conversația în limba română) fie din cel didactic, ca **autor de manuale** (*Istoria literaturii române*, 1964, *Metode și procedee pentru predarea limbii și literaturii materne*, 1970, *Gramatica limbii române*, 1979, *Limba română*, 1998). Cauza pentru care pledează este pasiunea cercetării de o viață a dascălului, „însușirea cuvintelor în așa fel ca limba română să devină o limbă activă, adică o limbă vorbită” (în nr. 4/15 februarie 1970). Adăugăm la acestea că o preocupare din anii '80 (*Comportamentul naționalității române în utilizarea limbii dialectale*) revine în actualitate, printr-o demonstrație de atitudine și o argumentare la obiect, într-o problemă spinosă, angajînd la dialog întreaga intelectualitate: *Ce români sîntem noi?* (în *Foaia românească*, an III, nr. 15/14 aprilie 2000).

Tinerețea activă, generozitatea comunicării, seninătatea luminoasă a comportamentului său, rămîn ca o invitație la dialog plăcut între generații. Pe această miză pot conta oricînd tinerii liceeni de azi, dacă au virtutea credinței pînă la capăt într-un ideal comunitar și își asumă vocația de luptător nicicînd înfrînt, pe care le-o oferă Mihai Cozma.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Ana Crișan (8), Ana Varga (9), Livia Santău (10).

De șase zile ține deja nebunia de fotbal. Naționala României, după primele 90 de minute disputate luni, în Belgia a adunat un punct înfruntând Germania. Meciul a început cu o explozie de bucurie în numeroasa tabără de fani români, când **Viorel Moldovan** a transformat centrarea superbă a lui **Adrian Ilie**. Nemții păreau amețiți de debutul românilor, dar aceștia nu s-au folosit pe deplin de ocazie, lăsându-i pe adversari să-și revină. O primă repriză de nivel demn finalei europenelor, și o a doua parte cu un joc bătrânesc, practicat de ambele echipe. Cu toate acestea, luând în considerare ocaziile de înscriere, băieții lui

Marea nebunie a început

În „grupa morții”, România a debutat cu 1-1 împotriva deținătorului titlului european

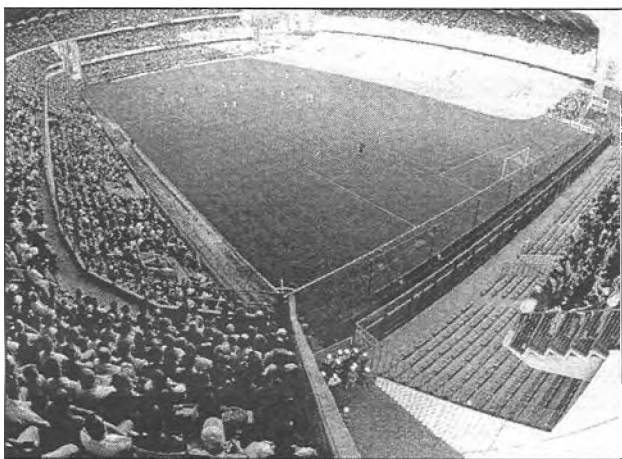
Emeric Ienei au stat mai aproape de victorie. Cam așa s-ar putea caracteriza partida de luni seară, partidă care n-a rămas fără învățăminte.

Fapt îmbucurător este că tricolorii au obținut un egal dător de speranțe împotriva deținătorului titlului european, însă trebuie neapărat amintit și faptul că jocul nemților i-a confirmat pe cei care îi califică ca o echipă bătrână, care nu mai atinge valoarea de acum 4 ani. A fost îngrijorător și jocul **Maradonei Carpaților**. Dă de gândit, că oare **Gheorghe Hagi**

de ce numai o jumătate de repriză a fost capabil să fie dirijorul echipei. În rest, un ritm lent și joc fără asumarea riscurilor a caracterizat România. Parcă jucătorii de pe teren vroiau să sesizeze microbiștilor, că mai avem timp să decidem soarta calificării din „grupa morții”. E adevărat, ocazii o să mai fie, dar luând în considerare ritmul celeilalte partide din grupa A (Anglia-Portugalia 2-3), naționala română o să fie nevoită să-și accelereze jocul, în măsura ca să nici nu ne mai amintim de repriza a doua cu

nemții. Următorul meci al României se va disputa sâmbătă, 17 iunie, de la ora 18. Tricolorii se vor reîntîlni cu principala adversară din grupa de preliminarii, cu Portugalia. Iar marți, 20 iunie, la ora 20.45 se vor disputa ultimele confruntări din grupa A, când România va întâlni Anglia, echipă care a rămas dezamăgită după prima partidă.

Naționala română nu va avea o treabă ușoară, dar șansele există și ar fi păcat să îi lase pe numeroșii și însuflețiți suporterii cu buzele umflate. Atmosfera de la EURO 2000 continuă să fie înfocată și noi, suporterii și admiratorii naționalei române, nădăjduim că lângă această oală fierbinte o să mai guste din succese și fotbaliiștii români. **Ștefan Crăsta**

Liège, Stadionul Sclessin unde s-a disputat meciul România-Germania

Echipa de fotbal din Pocei

În anii 1947-49, sub îndrumarea antrenorului **Popovics Gábor**, echipa din Pocei s-a clasat în campionatul județean Bihor, divizia II. Tactica antrenorului a fost ca jocul să fie cât mai gândit, rapid și combinativ. Atacurile le-au inițiat din spatele fundașilor adversari. În anii 1950, echipa s-a transformat considerabil, primind loc în echipă mulți jucători tineri. A fost foarte important jocul cu **Nagykereki**, când au învins echipa de grăniceri de acolo cu 4-1. Mulți jucători din echipă au jucat și în echipa de plasă din **Derecske**. În anii 1965 a urmat o serie de eșecuri, dar de la tura a 4-a, din anul 1966, s-a format iarăși o echipă care a reușit victorii frumoase. În 1967 s-a clasat pe locul 2, iar în Cupa din Bihor a câștigat

medalia de argint. Cu un an mai târziu, fotbaliiștii din Pocei au câștigat Cupa **Berettyó**. În anii de atunci a crescut și numărul suporterilor la meciurile echipei.

Despre echipa actuală, antrenorul **Barna Sándor** mă informează:

- De 4 ani încheiem sezonul tot pe locul doi, fiindcă ori **Püspökladány**, ori **Hajdúszoboszló** termină pe locul unu. De aceea nu ne putem califica în divizia II. Fondul echipei constă din 16 jucători, dar în multe cazuri numai 10 jucători vin la meci, de la locuri de

muncă de unde nu pot lipsi. Și la antrenamente participă numai cîte 5-6 jucători - tot din cauza locului de muncă, deși numai de două ori pe săptămînă avem antrenamente.

La începutul sezonului de fotbal, 6 băieți au părăsit echipa. Din cauza celor amintite, nici nu visăm să ne putem califica în divizia II. măcar că **Primăria** și locuitorii comunei ne ajută, ne sprijină destul de bine (și financiar). Iar noi jucăm din dragostea pentru balonul rotund.

MIC

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionat național, divizia II.
PSE Fót-Giula 4-2

Campionat național, divizia III.
Dömsöd-Bátania 3-1

Campionat județean, Bichș divizia I.
Micherechi-Medgyesbodzás 3-1

Medgyesegyháza-Aletea Meciul nu s-a ținut pentru că aletenii nu au dus cu ei adeverința medicală.

Campionat județean, Bihor divizia I.
Nagyhegyes-Jaca 1-2

Hajdúsámson-Leta Mare 1-3

Ultimele meciuri ale sezonului

18 Iunie (duminică) 17.00
Körösladány-Micherechi
Aletea-Kamut
Jaca-Hosszúpálya
Leta Mare-Vámospercs

5. FORMULA 1 la Hungaroring

A. Imola

1) În ce an s-a organizat pentru prima dată competiție de F1 la Imola? 1 p.

2) Cîte competiții a câștigat aici **Ayton Senna**? 1 p.

3) Cine a câștigat competiția din anul trecut? 1 p.

B. Hockenheim

Lungimea rundei: 1 p., Numărul rundelor: 1 p., Lungimea cursei: 1 p.

C. Pronostic Ayton Senna

1) În care an s-a născut A.S.?

1. 3 dec. 1959 x. 20 mart. 1960 2. 2 aug. 1961 2 p.

2) De ce naționalitate a fost?

1. italian x. brazilian 2. argentinian 2 p.

3) Cîte competiții a câștigat?

1. 41 x. 44 2. 52 2 p.

4) Cîte campionate mondiale de F1 a câștigat A.S.?

1. 3. x. 4 2. 60 2 p.

5) Ce mașină a condus la competiții?

1. Ferrari x. McLaren Mercedes 2. McLaren Honda 2 p.

6) Când a murit Ayton Senna?

1. 1 mai 1997 x. 4 mai 1996 2. 1 mai 1996 2 p.

Termenul de înaintare: 23 iunie 2000.

Adresa: Foaiă românească, 5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8.

Nu uitați să precizați pe plic: 5. - Formula 1.

Oare ce surprize mai rezervă Formula 1?

La 18 iunie 2000 va avea loc la Montreal, în capitala Canadei, următoarea competiție a Formulei 1. **Mika Häkkinen** și **Ralph Schumacher** afirmă despre Montreal că nu cunoaște teren mai îndărătnic și mai periculos. În general, asfaltul e murdar și prăfuit, în consecință curbele sînt alunecoase, cu mare pericol de deraiere, iar restul terenului este rapid. Ca atare, cu greu se poate găsi un ritm potrivit de conducere.

Lungimea turului: 4,421

km. Lungimea traseului: 305,049 km, 69 tururi. Viteza medie: 181,296 km/h.

Competiția se poate urmări duminică, 18 iunie, pe programul m1 de la ora 18.50 pînă la 21.10. MIC

Dragi Cititori! Din nou Vă atrag atenția asupra concursului **FORMULA 1 la Hungaroring**. Jocul l-am inițiat pentru câștigarea unui bilet valoros la antrenamentul de sîmbătă, 12 august 2000., la Formula 1 de pe Hungaroring.

Întrebările de concurs le găsiți în numărele 20, 21, 22, 23 în pagina 14. Dacă doriți să participați la concurs, completați întrebările din numerele de mai sus și pe cele pe care le veți găsi pînă în numărul 31.

Termenul de înaintare a răspunsurilor de pînă acum este 30 iunie 2000.

ROMÂNIA

Luni, 19 iunie

11.00 Jurnal 11.10 Surprize, surprize 13.00 Jurnal 13.15 TVR Craiova 14.00 Pro Patria 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.40 Agenția de plasare 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Serial. Hiller și Diller 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Iartă-mă! 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.35 Fotbal: Italia-Suedia 22.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Fotbal: Turcia-Belgia.

Marti, 20 iunie

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal: România-Portugalia (R) 10.05 TVR Cluj-Napoca 10.35 Fotbal: Anglia-Germania 12.10 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Repere sacre 14.00 Oameni ca noi 14.30 Convițuiri 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Muzică populară 16.30 Medicina pentru toți 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Serial. Hiller și Diller 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Cu ochii'n 4. 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.30 Fotbal: Anglia-România 22.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Fotbal: Portugalia-Germania.

Miercuri, 21 iunie

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal: Anglia-România 10.05 TVR Cluj-Napoca 10.35 Fotbal: Portugalia-Germania 12.10 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Telemecateca. American Graffiti 15.20 Magazin folcloric 16.30 Impas în doi 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Serial. Hiller și Diller 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Anotimpul bărbatilor 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.35 Fotbal: Franța-Olanda 22.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 22.50 Jurnalul de noapte Danemarca-Cehia.

Joi, 22 iunie

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal: Iugoslavia-Spania 10.05 TVR Cluj-Napoca 11.35 Fotbal: Franța-Olanda 12.10 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Destinul unei Națiuni 14.00 Convițuiri 15.00 Scena 15.30 Biblioteca pe roți 16.00 Obiectiv Europa 16.30 Casa mea 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Serial. Hiller și Diller 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Capul de rățoi 19.50 Jurnal 20.40 Sport 20.45 Serial. Aristocrații 21.35 Reflecții rutiere 21.50 Serial. Dosarele secrete 22.40 Jurnalul Academiei Cațavencu 22.55 Jurnalul de noapte.

Vineri, 23 iunie

6.00 Matinal Național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal: Danemarca-Cehia 10.05 TVR Cluj-Napoca 10.35 Fotbal: Italia-Suedia 12.10 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Evrika 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Top Voiaj 16.30 Cuvânt pentru necuvântătoare 17.00 Știri 17.15 Pentru dv. Doamnă! 18.05 Corect 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Culise 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.30 Ploaia de stele 22.00 Serial. Dosarele secrete 22.45 Jurnalul Academiei Cațavencu 23.00 Jurnalul de noapte.

Sîmbătă, 24 iunie

6.00 Ploaia de stele 8.25 Serial Zorro 8.15 Desene animate 9.30 Art-Mania 10.30 Dicționar de muzică 11.30 Garantat 100% 12.30 Arca... Marinei 14.35 Serial. Echipa de salvare 15.30 Auto Club 16.05 Serial. Mare schimbătoare 17.00 Știri 17.15 Telesciclopedia 17.45 Fotbal: Sferturi de finală 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.35 Fotbal: Sferturi de finală 22.35 Jurnalul de noapte.

Duminică, 25 iunie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței 8.00 Desene animate. Donald rățoiul la 50 de ani 8.30 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Viața satului 11.30 Tezaur folcloric 12.20 De luni pînă duminică 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Serial. Mare schimbătoare 17.00 Știri 17.15 Trupa de șoc 17.50 Fotbal: Sferturi de finală 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.35 Fotbal: Sferturi de finală 22.35 Jurnal de noapte.

ROMÂNIA

Luni 19 iunie

11.00 Tip-Top, Mini-Top! (R) 11.45 Un popas pe săptămînă (R) 12.00 Desene animate 12.30 Medalion de interpret 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Se întîmplă acum 18.40 Punct și de la capăt 20.15 E dreptul tău! 20.45 Film. Povești de week-end: În direct 21.40 Lumea vitezei 22.20 Știri 22.25 Bucuriile muzicii 23.15 TVM Mesager.

Marti 20 iunie

6.00 Serial. Domnișoara Andrea (R) 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Atlas (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.10 Orizont spiritual 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Se întîmplă acum 18.40 Credo 19.45 Magazin de limbă și cultură franceză 20.15 Puls 2000 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Infidelitate 22.05 Știri 22.10 Lentila de contact 23.00 TVM Mesager.

Miercuri 21 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 7.45 Serial. Infidelitate 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Arca lui Noe (R) 12.00 Desene animate 12.30 Melodii populare 12.45 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.10 E dreptul tău (R) 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 17.50 Fotbal: Iugoslavia - Spania 19.50 Film. Primăvara bobocilor 21.15 Călătorind prin țară 21.30 Serial. Poliție judiciară 22.20 Știri 22.30 Fotbal: Slovenia - Norvegia 24.00 TVM Mesager.

Joi 22 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Serial (R). Poliție judiciară 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Arta apărării 12.00 Desene animate 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.10 Călătorind prin țară (R) 15.25 Antologia jocului popular 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Se întîmplă acum 18.35 Cinematograful de artă. Disprețul 20.15 Turnul de control 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.15 Enigmatica Terra 22.45 Armonii clasice 23.00 TVM Mesager.

Vineri 23 iunie

7.40 Serial. Poliție judiciară 8.30 Trupa DP 2 11.30 D'ali lu' Mitică (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tradiții 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal 15.10 Călătorind prin țară (R) 15.25 Din folclorul popoarelor 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Se întîmplă acum 18.35 Melodii populare 19.00 Grădina lui Cupidon 20.15 Afaceri la cheie 20.45 Călătorind prin țară 21.00 Știri 21.10 Film Magie neagră 22.45 Armonii clasice 23.00 TVM Mesager.

Sîmbătă 24 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 Oșia Lumii 9.00 Lumea de mîine 10.35 Care pe care 12.15 Serial de călătorii 13.15 Serial. Îngerii buclucași 13.40 Știri 13.50 Atlas 14.20 Top TVR2 15.15 D'ali lu' Mitică 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.40 Telejurnal TVR2 17.40 Serial. Lumini și umbre 18.45 Un secol de cinema 19.45 Serial. Marele Bob 20.35 Serial Star Trek 21.25 Știri 21.35 Adevărate povești hollywoodiene 22.05 Integrale 22.45 TVM Mesager.

Duminică 25 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 Țorizont spiritual 9.00 Ferma 10.00 Un popas pe săptămînă 10.15 Tip-Top, Mini-Top! 11.00 Arca lui Noe 11.30 Start Rec. Magazin științific 12.15 Arta apărării 12.50 Desene animate 13.15 Serial. Îngerii buclucași 13.45 Știri 13.50 Medalion de interpret 14.25 Lumea Magică a lui Tony Ray 14.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Memoria teatrului 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 17.45 Film Iubirea e un joc de copii 19.20 Documentar 19.45 Serial. Marele Bob 20.35 Serial. Bavis și Butthead 21.00 Știri 21.05 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Aștept provincia 23.05 TVR Mesager.

ProTv Internațional este transmis pe satelitul **HOT BIRD 3**, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența **12202.75 MHz**. În România, acest program este transmis **NECODAT** între orele 00.00 - 10.00 (ora României).

Luni 12 iunie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A - Rezumat 3.00 Știrile ProTv - Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Marti 13 iunie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Miercuri 14 iunie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profeții despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Joi 15 iunie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Vineri 16 iunie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Sîmbătă 17 iunie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Fotbal: Divizia A: UFC Rapid-FCU Craiova 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectiva Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobila 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică 18 iunie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobila 0.30 Vacanta Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobila 5.30 Promotor 6.00 Profeții despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax: 59-427372
E-mail: inbox@rve.net
- muzică - știri locale și BBC - emisiuni pentru orice vîrstă
Ascultați RVE non stop și pe Internet la: <http://www.rve.net>
TRANS WORLD RADIO - ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15-21.45

SW 31 și 49 m - vineri: 18.30-18.45 - sîmbătă: 18.00-18.45 - duminică: 18.30-18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

În perioada 20-23 iunie 2000 din nou se va întruni în ședință Parlamentul Ungariei. În aceste zile, cu excepția zilei de luni, emisiunea regională în limba română nu va fi difuzată, doar cea de seară.

19 MAI, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

20 MAI, MARTI (redactor: Anamaria Brad)

19.00 Introducere, cuprins 19.05 Știri și informații 19.10 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 19.20 „Engleza pe înțelesul tuturor” - curs de limbă engleză cu Luminița Jivu 19.28 Încheiere.

21 MAI, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

19.00 Introducere, cuprins 19.05 Știri și informații 19.10 Magazin sportiv - știri, rezultate, competiții 19.28 Încheiere.

22 MAI, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

19.00 Introducere, cuprins 19.05 „Oameni care au fost - literatură, muzică, artă” - serialul profesoarei Elena Munteanu 19.28 Încheiere.

23 MAI, VINERI (redactor: Eva Iova)

19.00 Introducere, cuprins 19.03 Știri și informații, evenimente calendaristice 19.10 Ce e nou la Liceul „Bălcescu” din Giula? - relatează Edit Bordaș 19.13 Actualități la români din Banatul Sîrbesc - relatează Cornel Mata din Virșet 19.20 Știri și curiozități din România - relatează Simona Pele din Timișoara 19.25 Revista presei „Foia Românească” 19.26 Nota săptămînii 19.29 Încheiere.

24 MAI, SÎMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30 Introducere, cuprins, 14.35 Evenimente calendaristice 14.40 Programul religios de la sfîrșit de săptămînă 14.50 Recomandări culturale 15.00 „Party Time” - magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

25 MAI, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40-15.00 Retrospectiva săptămînii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.00 „De la pașape la opșpe - liceenii” 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lîngă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrecin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

21 iunie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 24 iunie 2000 (m2 ora 10.45)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

La 18 iunie Biserica Ortodoxă a sărbătorit Rusalile, ziua în care, prin pogorîrea Sfîntului Duh, s-a întemeiat Biserica Creștină. De atunci ortodoxia păstrează neîntrerupt învățătura lui Iisus Hristos. Azi în Ungaria funcționează cinci Biserici Ortodoxe: românească, sîrbească, maghiară, bulgară, dar și Patriarhia Constantinopolului are o parohie care se află la Belois. Redacția românească a realizat un film despre ortodoxia din țara noastră.

Realizator: Aurel Becan

INTEGRAREA EUROPEANĂ ȘI RELAȚIILE ROMÂNNO-ROMÂNE

Copiii și coriștii din Apatu au fost cei mai populari participanți ai festivității culturale din seara zilei de 1 iunie 2000, când în orașul din nord-estul Ungariei, la Nyíregyháza, s-a ținut gala primului Congres al Minorităților din Euroregiunea Carpați. Forumul a adunat la un loc reprezentanți a opt naționalități din cinci țări din zonă – Ungaria, România, Polonia, Slovacia și Ucraina. Primele evenimente ale Congresului de trei zile au fost strâns legate de românii din regiune.

Concomitent cu lărgirea Comunității Europene trebuie să ne pregătim pentru o situație nouă și în relațiile dintre minorități și țara-limbă, țara-mamă a acestora – a declarat la Congresul din Nyíregyháza secretarul de stat al Ministerului Justiției. *Hende Csaba* a atras atenția asupra problemelor la care ne putem aștepta, dacă pentru țările noastre adărea la noua structură europeană se va desfășura în diferite etape. Din cauza normelor de tip Schengen ale Europei Unite nu va fi chiar simplă trecerea la frontiera dintre țările cu statut diferit. Pentru prevenirea acestor probleme nedorite, secretarul de stat propune consolidarea de pe acum a relațiilor regionale interstatuale.

Președintele Autoguver-

Ungaria a declarat că românii din Ungaria doresc să contribuie la întărirea legăturilor dintre Ungaria și România. *Traian Cresta* a accentuat importanța relațiilor localităților înfrățite, și-a exprimat dorința ca aceste legături să fie păstrate și în condițiile noi ale integrării europene.

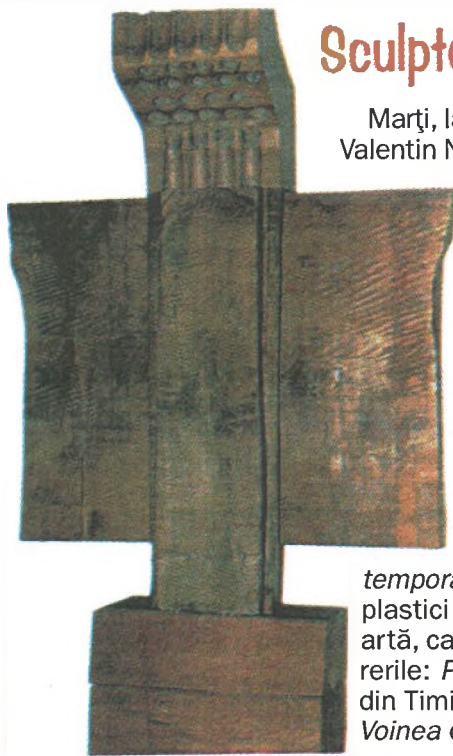
România asigură reprezentarea minorităților naționale în Parlament – a spus la același congres *Petru Cordoș*. Ambasadorul României la Budapesta a fost solicitat să prezinte politica României față de minoritățile sale și să vorbească și despre relațiile României cu românii din Ungaria. *Petru Cordoș* a declarat că România dorește să strângă legăturile dintre românii de pretutindeni și țara-mamă. În acest sens invidiază modul cum Ungaria știe să trateze această problemă. România vrea să dea un pronunțat ajutor material pentru instituțiile culturale, pentru biserici, pentru școli, burse de studii pentru tineri. Șeful diplomației române la Budapesta a vorbit despre existența unui proiect de lege care vizează alegerea unui „parlament”, numit Consiliul Superior de Reprezentare a Românilor de Pretutindeni, care ar urma să fie ales concomitent cu alegerile parlamentare din România din toamna anului 2000. Ambasadorul Româ-

Ambasadorul Petru Cordoș, coregraful Florea Crișu și președintele Uniunii Autoguverărilor din județul Bihor Ioan Tanasi în mijlocul apatenilor

niei și-a exprimat satisfacția pentru rapiditatea cu care Guvernul Ungariei a reacționat la fenomenul numit „etnobusiness” și a creat cadrul legal pentru formarea Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria. *Petru Cordoș* a declarat că este satisfăcut de nivelul de dezvoltare a românilor din Ungaria, chiar dacă lucrurile nu sînt în toate privințele ideale, fiind de părerea că o minoritate numeric mică trebuie să primească un ajutor mult mai mare, pentru că altfel există pericolul ca aceasta să dispară. **Șt. Fr.**

– Hai, tată, îndemna un tînăr probabil pe taicăl său în timp ce acesta se pregătea împreună cu colegii săi din corul din Apatu să prezinte cîntece românești în piața din spatele Episcopiei Bisericii Greco-catolice din Nyíregyháza. – Și eu sînt membru în cor – declară nu cu puțină mîndrie primarul din Apatu. *Dani Imre* regretă însă că nu de fiecare dată poate să însoțească coriștii, în majoritate enoriași ai bisericii ortodoxe române. Cîntă în cor și parohul lor *Origen Sabău*, care împreună cu soții *But*, cu *Petru Pantea*, cu *Ioan Blaga* și cu încă vreo 15-20 de apateni, dirijați de maestrul orădean *Gheorghe David* reușesc să fie convingători și la acest spectacol. Este o mare bucurie pentru ei să cînte în comun. Un alt orădean, coregraful *Florea Crișu* se ocupă neobosit de echipa folclorică a copiilor bihoreni. La primul Congres al naționalităților din Euroregiunea Carpați, programul românesc al apatenilor a putut fi prezentat mulțumită muncii de organizare a lui *Ioan Tanasi*, președintele reprezentanței românești din Pocei.

Sculptorul Ovidiu Maitec, Cetățean de Onoare al municipiului Arad

Martî, la 30 mai 2000, în Muzeul de Artă din Arad, *Valentin Neamț*, primarul municipiului Arad, i-a conferit celebrului sculptor – originar din Arad – titlul de Cetățean de Onoare al Aradului. Maestrul *Ovidiu Maitec* a rămas fidel orașului său natal, întreținînd o legătură permanentă cu viața artistică a orașului. Încadrat în această sărbătoare, elevii liceului de Artă „*Sabin Drăgoi*” din Arad au prezentat un program artistic în cinstea artistului.

În ziua de 1 iunie a.c., tot în clădirea Muzeului de Artă în prezența Maestrului *Maitec* s-a ținut o masă rotundă cu titlul „*Tendințe în sculptura românească contemporană*”, la care au participat numeroși artiști plastici din Arad și Timișoara, precum și critici de artă, care la „masa” lui *Maitec* și-au prezentat părerile: *Pavel Șușară* din București, *Ileana Pintilie* din Timișoara, *Luiza Barcan* din București, *Ilarion Voinea* din Oradea, *Cătălina Duțu* din Constanța,

Adriana Pantazi și *Horea Medeleanu* din Arad.

Fiecare dintre ei a subliniat importanța și influența lui *Constantin Brâncuși* ca făuritor al artei moderne din România. Dar nu numai atât: *Brâncuși* a crescut din pămînt românesc și a cucerit infinitul prin abandonarea sa pură și spontană. Această lucire a lui *Brâncuși* i-a influențat și pe urmașii lui. Cei întruniți au ajuns la concluzia că linia Apostu, *Maitec*, *Călinești* este o tendință nouă și puternică în arta contemporană românească, dar și în arta contemporană mondială. Această tendință e inițiată și poate fi influențată de *Brâncuși*, de arta populară românească, de dăltuirea lemnului.

Azi această tendință e cea mai puternică ramură a artei plastice românești, iar acești uriași ai artei moderne, prin esența lor, definesc spațiul minor și major. Dintre ei trei, fiecare lucește ca o stea pe bolta artei moderne, prin arta lor ei au dat și dau răspuns la marile întrebări, pentru a salva lumea printr-un suflu de puritate.

Șt. Oroian

FOAIA
românească

16 Iunie 2000

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Carai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile postale, iar în celelalte județe la adresa redacției alt personal, cît și prin cec postal. Abonamentele în 2000: 3 luni 270 forinți; 6 luni 540 forinți; 1 an 1080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apania săptămînului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.